

Là một trong những tổ chức lớn nhất chuyên về giáo dục chính trị tại Đức, quỹ Rosa Luxemburg xem mình là một phần trong phong trào nền tảng tri thức của chủ nghĩa xã hội dân chủ. Được thành lập vào năm 1990, tổ chức đã phát triển thành một diễn đàn thảo luận về các tư tưởng chính trị cũng như một viện nghiên cứu về phát triển xã hội tiến bộ.

RLS được đặt theo tên của nhà chính trị Ba Lan - Đức gốc Do Thái, Rosa Luxemburg, bị sát hại năm 1919. Tổ chức cam kết đi theo tư tưởng của Rosa Luxemburg trong các hoạt động của mình: giải phóng, phê phán chủ nghĩa tư bản, dân chủ và chống chủ nghĩa độc tài, đoàn kết và chống chủ nghĩa đế quốc.

Tại Việt Nam, RLS hỗ trợ các dự án và hoạt động hướng đến các mục đích công bằng, phát triển bền vững về xã hội, kinh tế và sinh thái tại Việt Nam. RLS cũng hỗ trợ các hoạt động nghiên cứu lịch sử, hiện tại và tương lai của các hình thái xã hội cũng như các hoạt động củng cố hòa bình.

Hiểu rất rõ mối quan hệ đặc biệt giữa Việt Nam và Đức, RLS với các hoạt động tại Việt Nam, sẽ góp phần tăng cường mối quan hệ bền chặt giữa người Đức và người Việt Nam, đồng thời mang đến những hiểu biết rõ ràng và sâu sắc hơn về Việt Nam tại Đức và ngược lại.

XUẤT THÂN

Rosa Luxemburg 1871 - 1873

Gia đình, địa điểm bắt hủ,
Nơi đã bắt đầu mọi sự nghiệp
(M. Gallo)

Trong các tiểu sử khác nhau, ngày 25 tháng 12 năm 1870 và ngày 5 tháng 3 năm 1870 đều ghi là ngày sinh của bà. Sự lộn xộn ấy có thể bắt nguồn từ việc bà Rosa Luxemburg đã sử dụng giấy tờ giả trong một thời gian dài.

Tôi chân thành cảm ơn đồng chí về lời chúc mừng sinh nhật mà tôi phải bật cười: Bởi vì ngày sinh "chính thức" của tôi thực ra là giả (tôi chưa đến nổi cao niên như vậy), là một người tử tế - tôi chưa có một ngày sinh đích thực - mà tôi lại có ngày sinh "thích ứng" và ngày sinh "đã sửa đổi".

Rosa Luxemburg viết trong bức thư gửi Henriette Roland Holst ngày 30/1/1907

1871

Trong lý lịch của bà lưu giữ tại trường đại học Zürcher, Rosa Luxemburg đã khai ngày 5/3/1871 là ngày sinh của mình.

Rosa Luxemburg xuất thân trong một gia đình Do Thái gắn bó với sự khai sáng của dân tộc mình. Cha mẹ bà là những người có học thức và rất say mê văn học Đức và Ba-lan. Người cha là một thương nhân có uy tín tại Zamosc và làm chủ một căn nhà riêng tại quảng trường chợ.

Mẹ Lina, tên lúc bé là Löwenstein

Cha Eliasch Luxemburg (Eduard Luxemburg)

ROSA (ROSALIE, ROSALIA, ROZA) LUXEMBURG (LUKSENBURG, LUXENBURG)

SINH NGÀY 5 THÁNG 3 NĂM 1871 TẠI ZAMOSC

Không có nguồn tư liệu nói rõ điều kiện sống vật chất của gia đình bà. Nhưng chắc chắn gia đình bà không sống trong cảnh sung túc.

"Người cha nghèo của tôi không phải là viên chức ngân hàng để có thể đi nghỉ mát bất cứ nơi nào... ông phụ thuộc vào việc buôn bán kiếm từng đồng xu ít ỏi..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Leo Jogiches 1899

Quảng trường chợ Zamosc, nơi Rosa Luxemburg ra đời, thủ phủ Lublin thuộc Ba-lan "đại hội" do nước Nga sa hoàng cai quản.

Ngoài nhà nơi Rosa Luxemburg ra đời
Gia đình Luxemburg cư ngụ tại ngôi nhà này cho đến lúc Rosa lên 3 tuổi.

THỜI NIÊN THIẾU TẠI VAC-SA-VA

ROSA LUXEBURG 1873 - 1880

Cuộc sống "đích thực" đang lơ lửng nơi nào đó trên những mái nhà này.

1873

1873, gia đình bà chuyển về Vac-sa-va, sống trong một căn hộ thuê tại số nhà 16, đường Zlota, nằm trong một khu dân cư tốt. Vac-sa-va có những ưu thế của một thành phố lớn và một xã hội đa sắc tộc cởi mở.

Vac-sa-va khoảng năm 1900

Rosa 5 tuổi

Rosa Luxemburg ít thổ lộ về thời niên thiếu của bản thân mình. Năm 1904, từ nhà tù Zwickau, bà đã viết cho Luise Kautsky hồi tưởng thời niên thiếu của mình:

"... Và đó là thời khắc đẹp nhất trước khi cuộc sống ồn ào, náo động, buồn chán của doanh trại thuê to đứng thức giấc. Sự tĩnh lặng của buổi sáng tinh sương bao trùm lên những nẻo đường lát đá lạnh lẽo. Bên trên các cánh cửa sổ lấp lánh những tia nắng vàng yếu ớt và xa tắp là những đám mây màu đục đang lơ lửng trên cao trước khi chúng bay tan tác trong bầu trời xám xịt của đô thị lớn này. Lúc bấy giờ tôi tin chắc rằng "cuộc đời", cuộc sống "đích thực" đang lơ lửng đâu đó trên những mái nhà này. Từ ấy, tôi chạy đuổi theo nó. Nhưng nó ẩn nấp đằng sau những mái nhà này. Kết cục tất cả đó là một cuộc chơi vô nghĩa với tôi và cuộc sống thực sự còn nằm lại trong nhà, nơi chúng tôi lần đầu tiên cùng đọc với Antonie cuốn sách > Những bước khởi đầu của nền văn minh "

Lên 5 tuổi, Rosa đột ngột bị đau ở bên hông. Cô phải nằm trên giường hoặc ở trong phòng suốt cả năm trời. Sinh thời cô phải chịu cảnh đi khắp khiêng. Rosa Luxemburg là một cô bé hoạt bát, ham hiểu biết. Lên 5 tuổi, với sự trợ giúp của mẹ, cô đã học đọc và học viết.

Rosa Luxemburg phải học ở nhà cho đến 9 tuổi. 1880 cô vào học lớp 1 trường phổ thông trung học số II dành cho nữ sinh, tất cả cũng nhờ thành tích học tập xuất sắc của cô.

Trường phổ thông trung học, trước hết dành cho nữ sinh người Nga - con của binh lính nước chiếm đóng, và con cái của tầng lớp quý tộc. Là con của người Do Thái, Rosa Luxemburg bị xếp vào hạng chót trong tôn ti trật tự của nhà trường.

Noel 1881, lên 10 tuổi, Rosa đã phải chứng kiến một sự kiện không những đã làm cho khu nhà riêng biệt dành cho dân Do Thái tại Vac-sa-va suốt cả ngày hết sức phẫn nộ, mà còn làm cho con đường Zlota - nơi gia đình Luksenburg đang cư trú - cũng bị bọn côn đồ cướp bóc và tàn phá.

1884 sắp có chuyến viếng thăm của vua Wilhelm đệ nhất tại Vac-sa-va, Rosa Luxemburg đã sáng tác một bài thơ bằng tiếng Ba-lan:

"Cuối cùng, chúng tôi cũng gặp cậu, người hùng mạnh của phương Tây, có nghĩa là cậu nên đến vườn Xắc-xông, bởi vì tớ không thăm các cung đình của các cậu. Đối với tớ, việc cung kính các cậu là vô nghĩa. Nhưng tớ muốn biết các cậu tán gẫu gì ở đó. Cậu nên xưng hô "mày tao chỉ tớ" với chúng tớ. Về chính trị, tớ là một con cừu dốt nát, chính vì vậy tớ không muốn tiếp chuyện với cậu. Chỉ có một điều tớ muốn nói với cậu, Vilhelm thân mến: "Cậu hãy nói với thằng lúu manh lăm mưu nham hiểm Bismarck, hãy làm điều ấy cho châu Âu, hoàng đế của phương Tây, hãy ra lệnh cho hắn ta đứng làm ô nhục chiếc quần hòa bình".

1880

Rosa 12 tuổi

1881

TẠI TRƯỜNG PHỔ THÔNG TRUNG HỌC

ROSA LUXEBURG 1880 - 1889

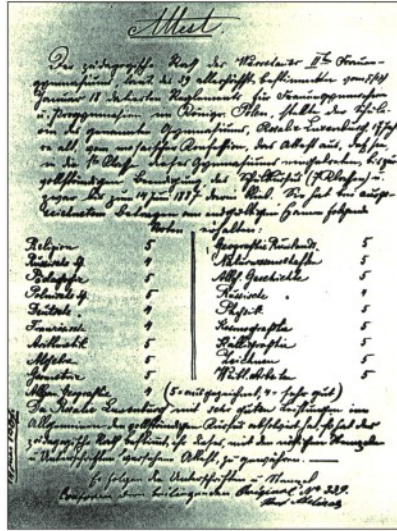
Lý tưởng của tôi là một chế độ xã hội trong đó cho phép tôi được yêu mến tất cả.

Cô học sinh Rosa đã phải chứng kiến tại thành trì gần đây quang cảnh những chiến sĩ XHCN cách mạng bị cầm tù, khổ sai và bị hành hình. Trong số đó có nhiều chị em thanh nữ.

Việc học hành đối với cô gái có nhiều tài năng Rosa là không có gì khó khăn. Trong suốt thời gian học ở trường, cô luôn là học sinh giỏi nhất. Tuy vậy, khi tốt nghiệp, cô lại không được nhận chiếc huy chương vàng đã thuộc về cô. Những quy định mang tính phân biệt chủng tộc và chống Ba-lan đã ngự trị ngành giáo dục ở đây. Ngôn ngữ dạy học là tiếng Nga. Giữa học sinh với nhau cũng không được phép nói tiếng Ba-lan.

Trong lời nói đầu cuốn sách "Lịch sử của người cùng thời với tôi" của Vơ-la-đi-mir Kô-rô-len-kos, Rosa Luxemburg đã diễn tả tình hình chính trị tại nước Nga sa hoàng trong thời gian học của cô, như sau:

1880

"Trong những năm 80, sau vụ ám sát A-lex-xan-đơ đệ nhị, trên khắp nước Nga một thời kỳ tuyệt vọng đã bùng phát. Các nhà cải cách tự do của những năm 60 đã bị hồi tố tại cơ quan tư pháp hoặc cơ quan tự quản hành chính địa phương. Nghĩa địa ngục trị dưới mái nhà nặng như chì của chính phủ A-le-xan-đơ đệ tam. Một bầu không khí nặng trĩu, tuyệt vọng đang bao trùm xã hội nước Nga sau sự tàn lụi của mọi hy vọng vào công cuộc cải cách hòa bình cũng như sự vô hiệu của phong trào cách mạng lúc bấy giờ..."

1882

Đảng "Vô sản" thành lập năm 1882 - đội tiên phong của phong trào XHCN hiện đại - hầu như bị tan tác.

"... Tôi muốn dồn nén mọi đau đớn, những giọt nước mắt thầm kín cay đắng vào lòng vì lương tâm của họ..."

(Trích từ một bài thơ của Rosa sáng tác bằng tiếng Ba-lan trong thời gian cô còn ngồi ghế nhà trường)

Warschauer Zitadelle

Rosa Luxemburg đã hiểu rõ: "Cần phải thay đổi cả thế giới!"

Cũng như các bạn của bà là Adolf Warski và Julian Marschlewski, bà tham gia một tổ chức cách mạng dưới sự lãnh đạo của Marcin Kasprzak có quan hệ với các chiến sĩ XHCN ở Ba-lan và nước Nga. Họ bác bỏ khủng bố cá nhân. Tổ chức quần chúng Dân chủ xã hội là tấm gương đối với họ. Sau thời gian hai năm làm công tác vận động, tuyên truyền trong giới học sinh, sinh viên tại Vac-sa-va, Rosa đứng trước mỗi đe dọa có thể bị bắt giam. Hình như Marcin Kasprzak, người đã giúp đỡ Rosa vào đầu năm 1889, đã ẩn nấp trong đồng rơm của một cái xe bò nông dân, đã chạy vượt qua hàng giới Ba-lan - Đức.

Marcin Kasprzak, sinh 1860, bị hành quyết tại Vac-sa-va năm 1905

1889

TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC ZÜRICH

ROSA LUXEMBURG 1889 – 1898

Tôi đã hoàn toàn là người lớn rồi.

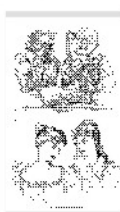
Trường Đại học cổ tại Zürich 1890

Phòng ở và học tập của nữ sinh viên tại Zürich

Cô thanh nữ Rosa Luxemburg

Rosa Luxemburg đã tìm thấy Zürich là nơi cư trú thích hợp với bản thân mình. Trường đại học đó là trường duy nhất tại châu Âu mở rộng cửa cho nữ sinh. Ngoài ra tại Zürich còn có một thư viện trang bị quy mô và rất thú vị về mặt chính trị. Một nửa số sinh viên nữ ở đây là phụ nữ Nga.

Matrikel-Verzeichnis der Hochschule zu Zürich	
Nr.	Namen
1	Adolf, Adolf
2	Adolf, Adolf
3	Adolf, Adolf
4	Adolf, Adolf
5	Adolf, Adolf
6	Adolf, Adolf
7	Adolf, Adolf
8	Adolf, Adolf
9	Adolf, Adolf
10	Adolf, Adolf
11	Adolf, Adolf
12	Adolf, Adolf
13	Adolf, Adolf
14	Adolf, Adolf
15	Adolf, Adolf
16	Adolf, Adolf
17	Adolf, Adolf
18	Adolf, Adolf
19	Adolf, Adolf
20	Adolf, Adolf
21	Adolf, Adolf
22	Adolf, Adolf
23	Adolf, Adolf
24	Adolf, Adolf
25	Adolf, Adolf
26	Adolf, Adolf
27	Adolf, Adolf
28	Adolf, Adolf
29	Adolf, Adolf
30	Adolf, Adolf
31	Adolf, Adolf
32	Adolf, Adolf
33	Adolf, Adolf
34	Adolf, Adolf
35	Adolf, Adolf
36	Adolf, Adolf
37	Adolf, Adolf
38	Adolf, Adolf
39	Adolf, Adolf
40	Adolf, Adolf
41	Adolf, Adolf
42	Adolf, Adolf
43	Adolf, Adolf
44	Adolf, Adolf
45	Adolf, Adolf
46	Adolf, Adolf
47	Adolf, Adolf
48	Adolf, Adolf
49	Adolf, Adolf
50	Adolf, Adolf

Đường Platten, số nhà 47

Năm học đầu tiên, Rosa Luxemburg đăng ký học tại Khoa triết học của nhà trường và nghe các bài giảng về toán, thực vật và động vật học. Trong các bộ môn này, Rosa Luxemburg một thời gian dài rất yêu thích. Từ 1890 trở đi, cô học môn khoa học nhà nước, khoa học kinh tế và lịch sử.

Rosa Luxemburg hầu như không sử dụng các ghi chép gì của các bạn cùng học tại Zürich như Ricarda Huch và Anita Augspurg.

1890

1898

Ngày 20 tháng 7 năm 1898, Rosa Luxemburg được nhận bằng tiến sĩ với nhận xét "xuất sắc", tốt nghiệp ra trường với học vị Tiến sĩ Luật công và khoa học nhà nước.

Leo Jogiches

W.I. Sassulitsch

Zürich là nơi tập kết quan trọng nhất của các chiến sĩ lưu vong Ba-lan và Nga. Trong các nhà hàng ưu tiên dành cho người Nga và "nhà nghỉ dành cho người Sla-ven" thường diễn ra các cuộc tranh luận nóng bỏng và chủ đề chủ yếu vẫn là "Lý luận căn bản của nền dân chủ xã hội và của cách mạng".

G.W. Plechanow

P.B. Axelrod

Trong thời gian học ở Zürich, Rosa Luxemburg đã quan hệ với các chiến sĩ Mac-xít hàng đầu của Ba-lan và Nga như **Georg Plechanow**, **Vera Sassulitsch (Zasulic)**, **Pawel Axelrod**, và nhiều người khác. Trong số bạn học của cô có những người đến từ Vac-sa-va như **Julian Marchlewski (Karski)** và **Adolf Warszawski (Warski)**, cũng như nhà cách mạng trẻ tuổi đến từ Wilna **Leo Jogiches**.

HOẠT ĐỘNG CHÍNH TRỊ TRONG THỜI GIAN CÒN HỌC Ở NHÀ TRƯỜNG

ROSA LUXEMBURG 1889 – 1898

"Tổ quốc của chúng ta là toàn thế giới"

Đại hội quốc tế Xã hội lần thứ II tại Zürich năm 1893, một nhóm các đại biểu chụp ảnh trong chuyến du ngoạn tại hòn đảo Ufernau.

1893

Tại Đại hội lần thứ II Quốc tế xã hội năm 1893 tại Zürich, Rosa Luxemburg đã cố gắng đấu tranh giành một ghế, nhưng vô vọng. Cùng với Đảng Dân chủ xã hội Ba-lan và Li-tô-ni (SDKPiL) do bà và đồng chí của mình là Leo Jogiches, Julian Marschlewski và Adolf Warszawski vừa mới thành lập, bà đã đấu tranh kịch liệt chống lại Đảng Dân chủ xã hội Ba-lan (PPS) đặt **cuộc đấu tranh trong nước** lên hàng đầu của cương lĩnh của đảng.

Leo Jogiches

Adolf Warszawski

Julian B. Marchlewski

Bên cạnh việc học tại trường **đại học Zürich** và sưu tầm tư liệu học vụ luận văn tiến sĩ của bà tại **các thư viện ở Paris**, Rosa Luxemburg cùng với Julian Marchlewski và Adolf Warski phụ trách biên tập chính tờ báo bí mật tiếng Nga và Ba-lan „Sprawa Robotnica" (Sự nghiệp công nhân) tại Paris. Dưới nhiều bí danh, bà đã viết nhiều bài, đồng thời tổ chức việc sắp chữ và in ấn và thông thường kiểm luôn việc phát hành. Những đảng viên Dân chủ xã hội Đức đã giúp sức bí mật vận chuyển báo qua biên giới sang Ba-lan. Kể cả một phần đã được phát hành qua Ba-lan thông qua thành phố München.

Trong "Tiếng nói công nhân" – một tạp chí do Robert Seidel phát hành ở Zürich, Rosa Luxemburg xuất hiện với tư cách là cộng sự của tạp chí. Ngoài ra, Rosa Luxemburg còn viết bài cho "Thời mới" của Karl Kautsky, tuần báo của đảng Dân chủ xã hội Đức, xuất bản ở Stuttgart.

"Thưa các đồng chí, đây là lần đầu tiên các chiến sĩ Dân chủ xã hội Ba-lan từ phần đất do Nga chinh phục đến tham dự Đại hội của các đồng chí. Từ vương quốc đen tối của nền chuyên chế Ba-lan và bọn phản động ngoan cố, công nhân Vac-sa-va và Lodz đã cử đoàn đại biểu của họ đến đây."

Rosa Luxemburg tại Đại hội

Nhưng muốn di chuyển được và để làm công tác tuyên truyền cần phải có quốc tịch Đức. Chính vì lý do ấy, tháng 4 năm 1898, Rosa Luxemburg giả vờ kết hôn với Gustav Lübeck – con trai của một người Đức sống lưu vong ở nước ngoài.

Kết hôn năm 1898

Đại hội Đảng ở Berlin

Cuối thế kỷ 19, đảng Dân chủ xã hội Đức có uy tín lớn trong Quốc tế xã hội. Đó là một đảng công nhân cách mạng và đối lập, mà họ đã nêu mục tiêu chiến lược của mình là xóa bỏ chủ nghĩa tư bản và thiết lập một trật tự XHCN.

Đảng Dân chủ xã hội Đức (SPD) vào thời điểm ấy có trên 100.000 đảng viên. August Bebel và Paul Singer là đồng chủ tịch đảng, Wilhelm Liebknecht là tổng biên tập báo "Tiến lên" và Karl Kautsky là ủy viên ban biên tập tạp chí "Thời mới". Rosa Luxemburg quyết định chuyển về Berlin để có thể sử dụng tờ báo của đảng SPD như là một diễn đàn hoạt động báo chí và công tác lý luận của bà.

Rosa Luxemburg 1893

Nhà lãnh đạo đảng Dân chủ xã hội Bỉ Emil Vandervelde nhớ lại :

"Rosa lúc ấy 23 tuổi, ngoại trừ một số ít chiến sĩ XHCN của Đức và Ba-lan, nói chung bà còn chưa nổi tiếng... Tôi còn nhìn thấy bà vượt ra khỏi một số đại biểu và bước lên một chiếc ghế, hình như để nghe rõ hơn. Thon thả, nhỏ nhắn, duyên dáng trong bộ y phục mùa hè – cất mà thật khéo, che đậy những khiếm khuyết của thân hình bà, Rosa Luxemburg đã phát biểu những lời rực lửa, đấu tranh bảo vệ sự nghiệp của mình"

1892

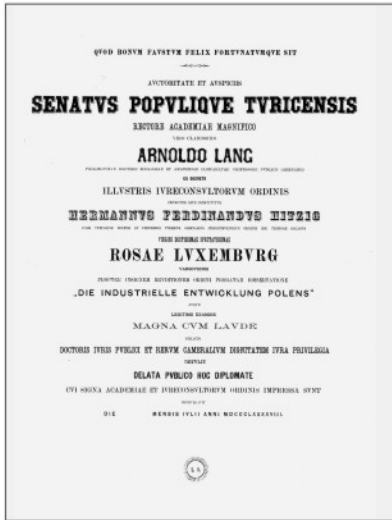
1898

LÀM LUẬN ÁN TIẾN SĨ

ROSA LUXEMBURG 1896 – 1898

Và lại anh có thể chúc mừng tôi đạt danh hiệu tiến sĩ.

Đối với luận văn tiến sĩ của mình, cần có những số liệu chứng minh về mặt thống kê kinh tế, Rosa Luxemburg đã phải nỗ lực rất lớn và dày công nghiên cứu thời gian dài tại các thư viện. Bà cảm thấy bị hạn chế ở khâu hoạt động thực tiễn mà mình rất khao khát.

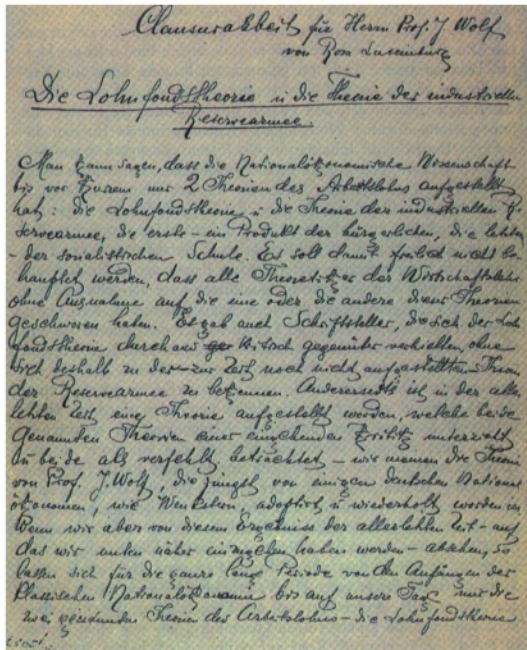
Bảng tiến sĩ

"...Đánh giá lại công việc, làm chủ hoàn toàn đối tượng, hết sức cẩn trọng, tư duy sắc bén. Bà khai thác chủ đề của mình không sa đà, là minh chứng tài năng lý luận và cái nhìn thực tiễn sâu sắc của bà. Phong cách còn khiếm khuyết, lập trường còn phiến diện. Tác giả là người theo chủ nghĩa xã hội và đứng về quan điểm của cái gọi là chủ nghĩa duy vật lịch sử. Quanh đi quẩn lại, bà đã sử dụng các tư liệu XHCN trào phúng. Nhưng nó không làm gián đoạn sự cần mẫn, năng lực tư duy mà một luận văn tiến sĩ đòi hỏi phải có. Tôi đề nghị tiếp nhận bài luận văn này..."

Nhận xét của giáo sư Julius Wolf, người hướng dẫn nghiên cứu sinh, về luận văn tiến sĩ của Rosa Luxemburg.

"...Bây giờ, tôi căm ghét cái bài luận văn tiến sĩ này lắm, bởi vì tôi đã phải chôn vào đó biết bao sức lực và sự cố gắng,, để rồi phải bật khóc nức nở mỗi khi miên man nghĩ đến điều đó..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Leo Jogiches, Berlin ngày 24/6/1898

Công việc kiểm tra đánh giá cho giáo sư Julius Wolf

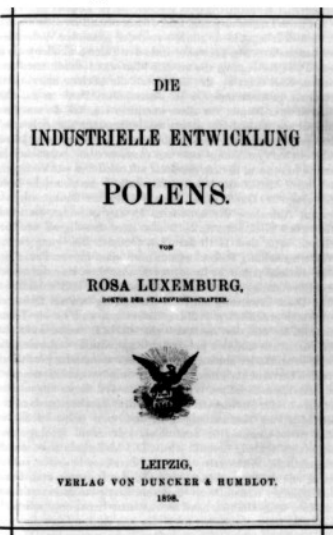
1898

1898

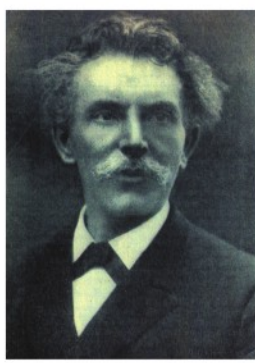
Bà rất tự hào và hạnh phúc khi nhận được luận văn tiến sĩ đã được in và gửi tới bà.

"...Nó trông rất xinh, phải không? Tôi phải thừa nhận rằng khi tôi mở bưu kiện ra, tìm tôi bởi hồi xúc động, và mặt tôi ửng đỏ lên..."

Rosa Luxemburg viết cho Leo Jogiches ngày 10/7/1898

Luận văn tiến sĩ

Robert Seidel

Robert Seidel là biên tập viên, nhà sư phạm và giảng viên đại học, là thợ dệt vải vùng Dắc-xông (Sachsen) đi sang Thụy Sĩ lúc 20 tuổi.

"...Thật thú vị, biết nói như thế nào! Có một người phụ nữ thật là cần thiết để cung cấp và giới thiệu một công trình nghiên cứu đầu tiên cần trọng về tình hình phát triển công nghiệp ở Ba-lan thuộc Nga và của nước Nga nữa, hai nước này gần bó với nhau về kinh tế và vì thế lệ thuộc nhau về chính trị. Chúng tôi xin chúc mừng thế giới phụ nữ về thắng lợi mới về tinh thần này!

Đó là một sự lý giải mới về quyền của phụ nữ đòi bình đẳng với nam giới cho đến khi nào còn cần đến nó. Chúng tôi xin chúc mừng nữ đồng chí của chúng ta về công trình nghiên cứu vững vàng,, nội dung phong phú và minh bạch..."

Robert Seidel viết trên báo "Quyền của nhân dân" tại Zürich.

Ông hoạt động chính trị tại thành phố và bang Zürich, và về cuối tham gia hội đồng toàn quốc. Rosa Luxemburg nhiều năm có quan hệ bạn bè với ông và vợ ông ta, bà Mathilde.

GIA NHẬP ĐẢNG DÂN CHỦ XÃ HỘI ĐỨC

ROSA LUXEMBURG 1898

Thật quý quai, phải giới thiệu tôi với công chúng

Berlin khoảng năm 1900

Ngày 24/5, Rosa Luxemburg đến trụ sở của Đảng SPD tại đường Katzbach Berlin. Bà đã được Ignaz Auer tiếp đón và đã nói chuyện rất lâu với ông ấy.

1898

"...tôi có thể nhận xét như vậy, tôi đã để lại một ấn tượng tốt trong anh ấy; lúc chia tay, anh ấy đã khẳng định với tôi: anh rất vui mừng được làm quen với tôi - một điều thật có nhiều ý nghĩa đối với một anh chàng cục mịch vùng Ba-va-ria..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Leo Jogiches ngày 25/5/1898

Tháng 5 năm 1898, Rosa Luxemburg chuyển đến nước Đức. Đảng Dân chủ xã hội đang trong thời kỳ tranh cử. Những ngày đầu tiên, Rosa Luxemburg ở chung với bạn mình là Adolf và Jadwiga Warzawski tại München.

"...Nói chung, Berlin gây cho tôi ấn tượng quan trọng nhất: lạnh lẽo, vô vị, đông đúc - đúng như một trại lính; và những người Phổ thân mến với sự ngạo mạn của họ, làm như mỗi người trong bọn họ đã nuốt chửng một khúc cây mà người ta đã nện vào người ông ta vậy..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde và Robert Seidel tại Zürich ngày 30/5/1898

Ngày 16/5 Rosa Luxemburg đến Berlin.

Ignaz Auer đã chuyển cho Rosa Luxemburg cuốn "cẩm nang SPD" để bà nghiên cứu và điền tên bà vào cuốn "danh sách của đảng". Từ đó bà là đảng viên không chỉ của đảng Dân chủ xã hội bất hợp pháp Ba-lan, mà còn là của đảng Dân chủ xã hội Đức hợp pháp. Rosa Luxemburg được phân công làm nhiệm vụ tuyên truyền trong công nhân và thợ mỏ vùng Oberschlesien. Không một cán bộ đảng nào lại muốn nhận một nhiệm vụ vất vả và về phía mình để đi vào vùng xa xôi hẻo lánh, đói khát và bần hàn như ở đây.

Ignaz Auer

"... tôi hầu như quyết tâm đi đến Oberschlesien. Tôi đã cân nhắc kỹ về tình hình một lần nữa và thấy rằng không có con đường nào khác....Nói ngắn gọn: không có cách nào khác là hãy xếp hành lý và lên đường..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Leo Jogiches ngày 28/5/1898

Chuyến công tác tuyên truyền đầu tiên trong công nhân mỏ nói tiếng Ba-lan tại Königshütte, Katscher, Gleiwitz,... đã đạt thành công lớn. Cử tọa đã tặng hoa cho bà và không muốn chia tay bà.

Hình ảnh tập thể công nhân mỏ tại Schlesien vào khoảng năm 1900

TRONG HÀNG NGŨ ĐẢNG DÂN CHỦ XÃ HỘI

ROSA LUXEMBURG 1898 – 1904

Tôi có ý định và rất thích vận động tích cực

Thực hiện nhiệm vụ của Đảng giao, Rosa Luxemburg hoạt động không ngơi nghỉ, thường xuyên đi đến các khu công nhân ở Berlin và những nơi có hội họp tranh cử trong cả nước Đức. Tại các đại hội đảng, bà tranh luận với các đồng chí lão thành nhằm thúc giục họ tiến công.

Bà tham dự các đại hội quốc tế xã hội, trong đó bà là chuyên gia về tình hình Ba-lan và Nga.

Rosa Luxemburg và August Bebel tại Đại hội quốc tế xã hội tại Amsterdam ngày 21/8/1904

Rosa Luxemburg đang nói chuyện với các đảng viên Dân chủ xã hội; trong ảnh: ở giữa là Alexander Helphand - Parvus.

Rosa Luxemburg viết bài và những bình luận sắc bén cho các tờ báo quan trọng của đảng Dân chủ xã hội. Bà còn là cán bộ biên tập một thời gian của tờ "Báo Công nhân Đắc-xông" (Sachsen) và báo "Nhân dân Leipzig" cũng như tờ "Tiến lên".

"..Tôi không hài lòng với cung cách viết báo trong đảng. Tất cả đều mang tính thủ cựu, rập khuôn và cứng nhắc... Tôi biết thế giới là một thời gian khác, và thời gian khác lại muốn có những bài hát khác trước. Nhưng mà những bài hát vừa nói, những bài vừa được viết lại không phải là những bài hát, mà là những tiếng kêu ầm ì vô màu sắc và âm thanh giống như tiếng ồn của bánh xe trong cỗ máy. Tôi tin nguyên nhân của vấn đề nằm ở chỗ: khi viết, người ta quên mất việc phải tự đào sâu và cảm nhận toàn bộ điều quan trọng và sự thật của những nội dung đã viết. Tôi tin rằng mỗi lần, mỗi ngày, mỗi bài báo, người ta cần tái hiện lại, cảm nhận lại để những lời ta viết tươi rói từ trái tim đến trái tim về vấn đề quen thuộc đã qua sẽ tìm lại chính mình..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde và Robert Seidel ngày 23/6/1898

Đại hội quốc tế xã hội tại Paris 1900; Phía trước là Rosa Luxemburg.

Rosa đứng giữa ông Sen Katajama, người Nhật, và ông Georgij Plechanow, người Nga, bên cạnh bà là ông Dr. Viktor Adler, người Áo.

Bà bị bắt giam lần đầu tiên vào ngày 26/8/1904 tại Zwickau. Bà bị kết án 2 tháng tù giam về tội phi báng nhà vua.

1900

1904

CẢI CÁCH XÃ HỘI HAY LÀ CÁCH MẠNG

ROSA LUXEMBURG 1898 – 1905

Một cuộc cách mạng cũng có thể diễn ra trong hình thái văn hóa.

Eduard Bernstein

1898

Georg von Vollmar

Cải cách xã hội hay là cách mạng? Đó là vấn đề tranh cãi trong thời gian Rosa Luxemburg bắt đầu hoạt động trong đảng Dân chủ xã hội.

Eduard Bernstein, nhà lý luận của những người theo chủ nghĩa "xét lại", kịch liệt phản đối đấu tranh giai cấp và nỗ lực cách mạng. Ông khuyên nên biến đảng Dân chủ xã hội Đức thành một đảng cải cách dân chủ.

Tại đại hội đảng 1898 ở Stuttgart, đại hội đầu tiên của SPD, mà Rosa Luxemburg đã tham dự, bà đã tham gia cuộc tranh luận và phản đối lý thuyết cải cách của Bernstein và đồ đệ của ông ta là Georg von Vollmar, Wolfgang Heine, và một số người khác.

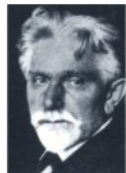
Bằng quan điểm của mình, bà đã phản biện lại những lý thuyết này: về cải cách và cả về cách mạng !

Karl Kautsky

Franz Mehring

August Bebel

Clara Zetkin

"...Vollmar đã gay gắt buộc tội tôi rằng tôi là tân binh mà lại muốn giảng dạy cho lớp lão thành trong đảng. Không phải ... tôi cần lấy lại ngũ vai cho tôi trong phong trào Đức, tôi biết điều ấy; tôi lại muốn làm việc đó trong lực lượng cánh tả để đấu tranh chống lại kẻ thù, chứ không phải bên cánh hữu - nơi người ta muốn thỏa hiệp với kẻ thù..."

"...trong đảng chúng ta có một điểm hết sức quan trọng còn bị lu mờ, đó là sự thông suốt về quan hệ giữa mục tiêu cuối cùng và cuộc đấu tranh hàng ngày... Đối với chúng ta, không bao giờ được phép nghỉ ngơi về mục tiêu đấu tranh để giành lấy quyền lực chính trị. Một đảng XHCN phải là một đảng có đủ sức mạnh đương đầu với mọi tình huống, không bao giờ được lùi bước trước mọi nhiệm vụ của mình. Vì vậy cần phải làm rõ quan điểm của chúng ta về mục tiêu cuối cùng của đảng, chúng ta nhất định sẽ thực hiện được nó dù phải đương đầu với phong ba, bão táp... (vở tay)"

Phát biểu của Rosa Luxemburg tại đại hội đảng SPD 1898 tại Stuttgart.

1899

Karl Kautsky và Franz Mehring là những người bảo vệ di sản của Marx, và cả August Bebel và Clara Zetkin đều đứng về phía Rosa Luxemburg trong cuộc đấu tranh chống lại những người theo chủ nghĩa xét lại. Trong nhiều bài báo đăng trên "Báo nhân dân Leipzig", mà sau đó đã được ấn hành trong hai tập sách vào năm 1899, Rosa Luxemburg - với lời lẽ châm biếm và hăng hái tiến công - đã kêu gọi đấu tranh chống Bernstein và đồ đệ của ông ta.

Trong phong trào công nhân quốc tế, Rosa Luxemburg đã trở thành một nhân vật nổi tiếng. Bà thường ca thán sự thiếu nhiệt tình cách mạng và xu hướng duy tâm chủ nghĩa trong đảng Dân chủ xã hội Đức (SPD). Trong đảng thiếu đi tính nhân tử, tình đoàn kết và tính hồn nhiên.

Chỉ bao lâu nữa, bà đã trở thành người mà có những đồng chí cảm thấy không thoải mái. Là người phụ nữ, là người Ba-lan, là người Do Thái, bà đã dám đàm phán thị sự hơn hẳn của bà về trí tuệ. Bà không hợp với bức ảnh những người lãnh đạo đảng vừa được cấu tạo và những công chức chăm bẵm thăng quan tiến chức.

Tôi sống vui vẻ nhất giữa bão táp.

1905

Ngày 22/1/1905, 140.000 người biểu tình hòa bình đã kéo đến dinh Mùa đông ở St. Petersburg để chuyển đến cho Sa hoàng một bức kiến nghị. Họ đã bị súng đạn nghênh tiếp. Trên 1.000 người đã thiệt mạng. Vô số người đã bị thương. Vụ đẫm máu này đã đẩy lên một làn sóng đình công phản đối và nổi dậy mạnh mẽ của nông dân chống chế độ Sa hoàng.

Bưu ảnh Vac-sa-va gửi Luise và Karl Kautsky

Cuộc cách mạng mà Rosa Luxemburg rất hy vọng đã bắt đầu.

Bà đã cộng tác hết sức mình. Từ Berlin bà đã liên hệ với các đồng chí trong đảng SDKPIL ở Krakau và Vac-sa-va. Bà viết bài cho các tờ báo bất hợp pháp Ba-lan và thông tin trong các báo công nhân Đức và giới quốc tế xã hội về các sự kiện xảy ra ở Nga và Ba-lan. Bà thường đi đến các cuộc họp để ca ngợi cuộc đấu tranh vì tự do của công nhân Nga. Cuối năm ấy, bà quyết định tham gia vào cuộc cách mạng này. Bằng con đường vòng hết sức phiêu lưu, ngày 29/12/1905 bà đã đến Vac-sa-va.

"...Các bạn yêu quý, chú nhật, tối ngày 4, số mệnh đã định: tôi đã bị bắt! Tôi đã lấy chiếu kháng hộ chiếu để trở về và đã nhảy lên tàu chạy đi. Nhưng chắc nó sẽ trôi qua. Hy vọng các bạn chờ có lo lắng quá vì việc này. Cách mạng muộn năm! Các bạn tôi yêu cầu tôi gửi điện tin cho ông Witte, thủ tướng Nga và viết thư cho ông lãnh sự Đức. Tôi không nhớ hết. Các ông có thể ngồi chờ đến lúc một bà đảng viên Dân chủ xã hội cầu xin sự bảo hộ..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Luise và Karl Kautsky, không ghi rõ ngày, có thể là ngày 13/3/1906.

Rosa Luxemburg bị bắt tại Vac-sa-va

Rosa Luxemburg bị đe dọa đầy đi khổ sai. Nhờ có nộp một khoản tiền đầu giá và tiền bồi tơn, ngày 28/6/1906, Rosa Luxemburg đã được thả ra. Tháng 8 năm ấy, Rosa Luxemburg đã thoát được, chạy trốn từ Ba-lan sang Phần Lan.

Leo Jogiches, tháng 12/1906 bị kết án 8 năm tù khổ sai, nhưng tháng 4/1907 đã chạy thoát được và tháng 5 đã trở về Berlin.

1906

BÃI CÔNG

Chúng ta nhìn xem cuộc cách mạng Nga,
Và chúng ta có thể sẽ là con lửa,
Nếu chúng ta không rút ra được bài học gì từ đây.

Từ nhiều năm, Rosa Luxemburg luôn nỗ lực làm cho mọi người hiểu rõ phương tiện đấu tranh **bãi công**. Tại đại hội đảng tháng 9 năm 1905 tại Jena, đại đa số lãnh đạo công đoàn đều ngoan cố khước từ chủ trương đình công có tính chính trị.

Với nhiệt tình hăng hái, Rosa Luxemburg đã chen chân, tham gia được vào các cuộc tranh luận.

Cuối cùng đại hội đảng đã bảo vệ quan điểm về cuộc đình công chính trị là vũ khí mà giai cấp công nhân Đức cần phải vận dụng trong những điều kiện nhất định.

"...Một cuộc tổng đình công, sắp tới sẽ được tôi luyện gắn kết vào những mặc xích của hoạt động hợp pháp tương tự như một cuộc xuống đường đấu tranh với đại bác, mà trước đó thuốc nổ của chúng bị nhấn chìm vào nước trước mặt của kẻ thù. Trước sự dọa dẫm bằng "năm đầm để tay trong túi quần"... còn chẳng bao giờ làm khiếp vía một em bé, hưởng hờ gì một giai cấp cố sống cố chết để đoạt sự thống trị chính trị..."

Rosa Luxemburg trong toàn tập, tập 4, trang 341f.

Rosa Luxemburg tại đại hội đảng ở Jena 1905 cùng với Alexander Helphand (Parvus), bên trái

Đối với Rosa Luxemburg và những người bạn cùng chí hướng với bà, đó là một thắng lợi mà bà rất tự hào và rất tự tin.

Bà bị viện công tố tại Weimar tuyên phạt 2 tháng tù giam vì những bài phát biểu tại đại hội đảng có tính "kích động hằn thù giai cấp".

Rosa Luxemburg đã trao đổi với Lê-nin, Pa-ven Axen-rot (Pawel Axelrod) và Ve-ra Sa-xu-lich (Wera Sassulitsch) về những kinh nghiệm và quan điểm của bà về cách mạng và bãi công. Họ đã gặp nhau tại nơi ẩn trốn Ku-a-ka-la (Kuakkala) ở Phần Lan.

Tại Kuakkala, bà đã viết cuốn sách 64 trang „Đình công quần chúng, Đảng và Công đoàn". Trong tác phẩm này, bà đã phân tích diễn tiến cách mạng ở nước Nga và đã vạch rõ rằng cuộc đình công chính trị của quần chúng là một phương tiện đấu tranh cách mạng mới của giai cấp vô sản đối với các cuộc đấu tranh giai cấp sắp tới.

"...Phong trào công đoàn không phải là cái được phản ánh trong ảo tưởng hoàn toàn sai lạc của hàng chục lãnh đạo công đoàn, mà phải là cái tồn tại trong ý thức của đa số quần chúng vô sản đã tập hợp được trong cuộc đấu tranh giai cấp. Trong ý thức ấy, phong trào công đoàn là một bộ phận của đảng Dân chủ xã hội. Và phong trào đó là gì, bà đã dũng cảm làm sáng tỏ..."

Rosa Luxemburg trong tác phẩm "Bãi công, đảng và công đoàn".

Trong giờ giải lao phiên họp tại đại hội đảng ở Jena 1905

Tại đại hội đảng ở Mannheim, mùa thu 1906, Rosa Luxemburg đã chứng kiến một sự thất vọng cay đắng. Đã xảy ra những cuộc tranh luận gay gắt. Lãnh đạo công đoàn đã bác bỏ tác phẩm của bà, coi đó là một văn kiện mang tính quá cực đoan.. Lần này, lãnh đạo đảng đã chịu nhượng bộ.

Bãi công đã bị đa số lên án.

1906

Trong một cuộc họp bên lề đại hội đảng ở Mannheim, một số đồng đại biểu tán thưởng yêu cầu Rosa Luxemburg nói chuyện về cuộc cách mạng ở Nga. Cuối diễn văn của bà, bà đã nói:

"...không phóng đại và với tất cả sự chân thật, tôi có thể bảo đảm với các đồng chí rằng: những tháng tôi đã sống ở nước Nga là những tháng hạnh phúc nhất của đời tôi..."

TẠI TRƯỜNG ĐẢNG

ROSA LUXEBURG 1907 – 1914

Người ta học nhanh nhất và tốt nhất
Bằng cách giảng dạy cho người khác nghe.

Rosa Luxemburg 1910

Theo báo "Tiến lên" ngày 20/10/1907, Rosa Luxemburg mở đầu bài nói chuyện của bà bằng việc giải thích khái niệm kinh tế quốc gia.

Tháng 10/1907, Rosa Luxemburg tiếp nhận nhiệm vụ giảng viên tại trường đảng SPD do August Bebel mở tại Berlin. Đó là một nhiệm vụ đem đến cho Rosa Luxemburg nhiều niềm vui và bà rất căm ghét thực hiện nó. Trường này không phải là một cơ sở đào tạo đại học mà là một trường bồi dưỡng công tác tuyên truyền cho đảng viên.

August Bebel, Heinrich Cunow, Hermann Duncker, Franz Mehring, Kurt Rosenfeld, Arthur Stadthagen và Emanuel Wurm đã giảng dạy tại đây.

Rosa Luxemburg là nữ giảng viên duy nhất. Các môn bà dạy là lịch sử kinh tế và kinh tế quốc gia.

1907

Trường đảng Dân chủ xã hội Đức, Berlin 1910
1. Emanuel Wurm, 2. Arthur Stadthagen, 3. Franz Mehring, 4. Kurt Rosenfeld, 5. Heinrich Cunow, 6. Dr. Eckstein, 7. Rosa Luxemburg, 8. Heinrich Schulz, 9. Friedrich Ebert

Theo hồ sơ của sở cảnh sát hoàng gia, trường đảng SPD, các giảng viên và học viên của trường đều bị quan chức của sở cảnh sát hoàng gia Phổ giám sát từ những ngày đầu. Rosa Luxemburg giảng dạy tại đây cho đến khi trường đóng cửa vào tháng 8 năm 1914. Sau đó bà làm công tác phụ trợ, tổ chức những buổi tư vấn riêng biệt, mời học viên đến nhà trao đổi và tổ chức những cuộc hội nghị các giảng viên.

"... Vì sao chúng ta phải nghiên cứu kinh tế quốc gia như một môn khoa học đặc biệt? Chứng nào mỗi quan hệ kinh tế giữa người và người được tự điều chỉnh không gặp khó khăn nào, thì các mối quan hệ này không đòi hỏi phải có nghiên cứu khoa học. Điều này đã hoàn toàn khác hẳn cùng với sự bắt đầu của phương cách kinh tế tư bản chủ nghĩa. Khủng hoảng xuất hiện là hiện tượng kèm theo của kinh tế tư bản chủ nghĩa. Nạn thất nghiệp là hiện tượng thường xuyên trong xã hội ngày nay. Cũng như thế, tình hình vật giá chao đảo từng ngày, từng giờ, có người không hề đụng đến móng tay bằng chốc trở thành triệu phú, và người khác trở thành ăn mày. Các hiện tượng này không phải tự nhiên mà có, chúng không phải là không thể thay đổi được. Chúng được sản sinh ra bởi các thiết chế do con người tạo ra, chúng là tác phẩm của con người, và xã hội con người hoàn toàn bất lực đối diện nó, như thể nó là những thể lực sơ đẳng mà người ta có thể áp đặt ngay đây mai đó. Ở đây, chúng ta đứng trước những hậu quả của nền kinh tế vô chính phủ mà xã hội hôm nay phải gánh chịu. Đó là lý do tại sao chúng ta phải nghiên cứu một cách khoa học tình hình đối sống kinh tế..."

... Kinh tế quốc gia là môn khoa học của tất cả các khoa học khác; nó mở đường cho chúng ta hành quân vào đất nước của tương lai..."

"... Bà vừa được học viên yêu mến, đồng thời cũng rất kính nể, bởi vì bà là giảng viên rất xuất sắc và rất nghiêm khắc trong việc đòi hỏi nghiên cứu từng vấn đề một. Những học viên học lướt không dám cười đùa với bà. Bà không cho họ có một nơi nào để ẩn nấp. Bà làm việc với những điển đạt rất rõ ràng và đòi hỏi phải có câu trả lời cũng rất rõ ràng..."

1914

"... Rosa không có gì đáng sợ như bạn nghĩ. Mặc cho tất cả, tôi vẫn thấy không thể thiếu vắng được căn phòng dành cho nữ học viên trong trường đảng. Trong trường đảng, bà ấy được kính trọng là vị giảng viên giỏi nhất trong số người cấp tiến, xét lại và công đoàn. Ở đó, bà là sự khác quan về năng lực cao nhất..."

Wilhelm Koenen - học viên của Rosa Luxemburg - kể lại.

August Bebel trong thư gửi Victor Adler.

CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC

ROSA LUXEBURG 1909 – 1913

Tôi làm việc như niềm đam mê.

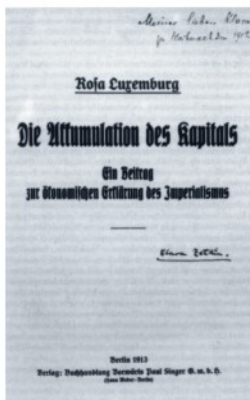
Trong thời gian giảng dạy tại trường đảng, Rosa Luxemburg đã bắt đầu một trong những công trình khoa học của bà. Đó là **"Sự giới thiệu về kinh tế quốc gia"**. 1909/1910, bà dự định ấn hành tác phẩm này thành 8 tập và sau đó in thành sách. Tháng 2/1910 bà nhận thấy hai trong số các tập có thể cho in thành sách.. Năm 1925 cuốn sách của bà đã xuất bản.

Với công trình này, Rosa Luxemburg muốn làm cho mọi người trở lại với nhận thức về sự tất yếu lịch sử thay thế chủ nghĩa tư bản bằng một trật tự xã hội mới, công bằng hơn.

Rosa Luxemburg tại căn hộ nhà mình, 1907

1913 tác phẩm **"Tích lũy tư bản"** ra đời.

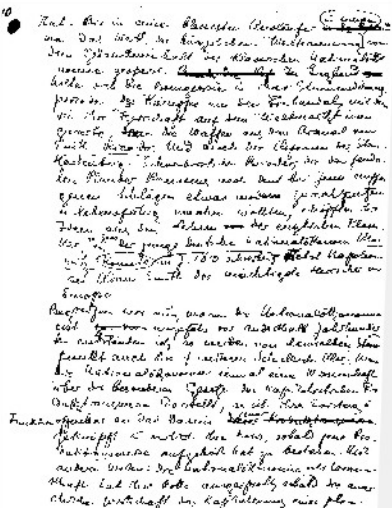

Trang bìa cuốn sách, có bút tích để tặng Clara Zetkin.

"... Sự thay đổi thường xuyên của suy thoái công nghiệp buộc các công đoàn - mỗi lần gặp thoái trào - phải bảo vệ những thành quả trước đây trước những đòn tấn công mới của giới tư bản, và mỗi lần có cao trào - phải đấu tranh để nâng mức lương đã bị hạ thấp lên ngang mức hợp với tình hình thuận lợi. Như thế công đoàn luôn rơi vào thế bị động."

Rosa Luxemburg, toàn tập, tập V, trang 764

1909

Trang bản thảo „Khái luận về kinh tế quốc dân“

"... Tuy hình thức văn học rất rực rỡ, nhưng các chương đơn thuần về lý luận của cuốn sách vẫn đặt yêu cầu rất cao đối với người đọc, đòi hỏi họ phải nắm vững nội dung nền kinh tế quốc gia nói chung và quan điểm của Marx nói riêng. Về phương diện tiềm năng lý luận mac-xít, chỉ có Franz Mehring và Julian Marschlewsk - cả hai với niềm phấn khích to lớn - đã công nhận tác phẩm của bà. Nhưng cả một bề lũ có khuynh hướng và vô khuynh hướng đã lên tiếng đả kích "Tích lũy tư bản" một cách cay đắng mà sự đả kích ấy đã làm biến chất một số tên thành kẻ cắn xé hèn hạ."

Paul Fröhlich viết trong cuốn sách "Rosa Luxemburg, suy nghĩ và hành động".

"... Chủ nghĩa tư bản là hình thái kinh tế đầu tiên với sức mạnh tuyên truyền, một hình thái có xu hướng bành trướng trên khắp trái đất và xua đuổi các hình thái kinh tế khác, không dung thứ bất cứ hình thái nào tồn tại bên cạnh mình. Nó đồng thời là hình thái đầu tiên không thể tồn tại nếu như không có những hình thái kinh tế khác hạ cấp và đất nuôi sống nó, đồng thời có khuynh hướng muốn trở thành hình thái kinh tế bá chủ thế giới, nhưng lại dễ tan vỡ bởi sự bất lực nội tại không thể trở thành hình thái sản xuất thế giới..."

Rosa Luxemburg, toàn tập, tập V, trang 411

"... Thời gian tôi viết tác phẩm "Tích lũy tư bản" là thời gian hạnh phúc nhất trong đời tôi. Tôi như sống trong tiếng rì rào, không hề nghe thấy ngày, đêm gì hết, làm như đây là một vấn đề nó đang nảy nở đẹp mắt trước mặt tôi, và tôi không biết nói gì đây về niềm vui đang trào dâng trong tôi: quá trình tư duy, khi tôi vật lộn với một vấn đề rắc rối, đi tới đi lui trong phòng... hoặc phương thức thể hiện - phương thức văn chương, ngồi bút trong tay. Ông có biết không, 30 bản thảo đưa đi in, tôi đọc một mạch trong 4 tháng - thật là một việc chưa từng có. Tôi liền hạ bút viết một mạch mà không hề đọc lại bản thảo, và đưa đi in ngay?"

Thư của Rosa Luxemburg gửi Hans Diefenbach, ngày 12/5/1917, từ nhà tù Wronke.

CHỐNG NGUY CƠ CHIẾN TRANH VÀ LUẬT BẦU CỬ

ROSA LUXEBURG 1907 – 1913

Mâu thuẫn giai cấp càng căng thẳng
Đẫn đến ý tưởng sử dụng vũ khí
Chiến đấu căng thẳng hơn.

Nguy cơ một cuộc chiến tranh lớn ở châu Âu ngày càng lộ rõ. Tại các đại hội của Quốc tế xã hội, Rosa Luxemburg đã tìm cách duy trì và tăng cường tinh đoàn kết của giai cấp vô sản châu Âu chống chiến tranh.

Tại đại hội Quốc tế xã hội ở Stuttgart 1907

1907

Văn phòng Quốc tế xã hội trong thời gian đại hội Quốc tế xã hội tại Stuttgart 1907

Đầu 1910 làn sóng phẫn nộ trong nhân dân chống chạy đua vũ trang, khủng hoảng kinh tế và luật bầu cử bất công chỉ dành cho 3 giai cấp của nhà nước Phổ đang dâng cao. Trong cả nước đang diễn ra những cuộc biểu tình bạo lực. Công nhân mô chuẩn bị ráo riết cho cuộc đình công quy mô lớn đòi tăng lương. Bãi công chính trị trở thành phương tiện đúng lúc của các tổ chức công nhân. Rosa Luxemburg đi từ nơi này đến nơi khác diễn thuyết tại các cuộc mit-tinh quần chúng.

Những người biểu tình chống luật bầu cử tại Gera

Bắt một người biểu tình chống luật bầu cử.

Cảnh sát xuất hành

1910

Trong thời gian có nhiều cuộc nổi loạn, biểu tình và đình công thường xuyên Rosa Luxemburg đã viết một bài cho tờ báo "Tiến lên", trong đó bà tuyên truyền về bãi công. Bài báo đã bị từ chối. Đa số lãnh đạo đảng Dân chủ xã hội, trước hết là công đoàn đã không dám mạnh dạn tổ chức đình công do những nguyên nhân về chiến thuật bầu cử. Vì vậy đã dẫn đến việc tan vỡ trong quan hệ với Trung ương đảng và cả với Karl Kautsky – lúc ấy là tổng biên tập tờ báo "Tiến lên".

Tại đại hội Quốc tế xã hội 8/1907 tại Stuttgart, Rosa Luxemburg không chỉ là đại biểu của SPD, mà còn là đại biểu của các đảng công nhân Dân chủ xã hội Ba-lan và Nga.

Bà rất vui mừng được gặp lại Clara Zetkin, Lê-nin và Martov, chí người Pháp Jaurès. Cùng với Lê-nin và Martov, bà dự thảo một bản kiến nghị mà sau khi trao đổi với August Bebel phải chỉnh sửa lại cho đến khi kiến nghị ấy không bị công tố viên tìm lý do để buộc tội hoặc cấm đoán đảng Dân chủ xã hội. Những câu có tính quyết định của kiến nghị nguyên văn như sau:

"...Nếu một cuộc chiến tranh có nguy cơ bùng nổ, thì giai cấp công nhân và những người đại diện của họ trong nghị viện phải có trách nhiệm huy động tất cả để ngăn chặn chiến tranh bùng nổ bằng việc vận dụng những phương tiện thích hợp đang thay đổi và gia tăng một cách tự nhiên sau khi cuộc đấu tranh giai cấp và tình hình chính trị nói chung đã trở nên gay gắt. Trong trường hợp cuộc chiến tranh bùng nổ, họ phải có trách nhiệm góp phần chấm dứt sớm cuộc chiến tranh và tận dụng cuộc khủng hoảng chính trị và kinh tế do chiến tranh gây ra để huy động chính trị các tầng lớp nhân dân và thúc đẩy sự sụp đổ ách thống trị của giai cấp tư bản."

"Một nghị lực cách mạng không gì lay chuyển đang tiềm ẩn trong người phụ nữ yếu ớt này – mặc cho tất cả sự chèn ép và hiểm khích - tại các đại hội đảng, người phụ nữ ấy đã lôi cuốn người nghe bởi sự cuồng nhiệt của bà và đã làm cho những người không cùng chính kiến cũng phải biểu thị bằng những tràng pháo tay rầm rộ. Qua đó càng thể hiện bản lĩnh của bà là trí tuệ không bao giờ quên kiểm chế sự cuồng nhiệt của mình".

Lời của Max Adler

Tại một cuộc họp quần chúng nhân dân ngày 25/9/1913 tại Flechenheim, Rosa Luxemburg đã nêu câu hỏi: liệu người ta có nên bằng lòng để chiến tranh xảy ra, mà không bị trừng phạt không. Khi nghe cử tọa lên tiếng trả lời "Không bao giờ!", bà phát biểu tiếp, nguyên văn như sau :

"Nếu chúng ta buộc phải cầm vũ khí giết người chống lại những người anh em Pháp hay nước khác, thì chúng ta sẽ gọi to lên: >Chúng tôi không làm điều đó! <".

Rosa Luxemburg diễn thuyết tại Deutz, 1910

Đối với viện công tố, đó là một lý do để buộc tội "kêu gọi bất tuân thủ luật pháp và chống lại sự cai trị của nhà chức trách".

1913

TRƯỚC MẶT VIỆN CÔNG TỐ

ROSA LUXEBURG 1914

Em cưng, hãy nghĩ mình sẽ nổi tiếng như thế nào

"...Chúng tôi thiết nghĩ rằng không phải quân đội thi hành mệnh lệnh của cấp trên và sự vâng lời mù quáng quyết định đưa đến hiện trạng và bùng nổ chiến tranh, mà hơn thế, phải do đa số quần chúng lao động quyết định và có quyền quyết định. Quan điểm của chúng tôi là chiến tranh chỉ có thể tiến hành chừng nào giai cấp công nhân hoặc hằng hải tham gia vì cho rằng cuộc chiến tranh ấy là sự nghiệp chính nghĩa, hoặc là ít nhất họ cũng kiên nhẫn chịu đựng được. Và nếu ngược lại, đa số nhân dân lao động đạt đến nhận thức, mà trong họ thấy rằng cần phải thức tỉnh giác ngộ - thì đây là nhiệm vụ của đảng viên Dân chủ xã hội chúng ta, - nếu đa số nhân dân thấy rằng chiến tranh là hiện tượng phản dân, phản động, cực kỳ tàn bạo và phi đạo đức, thì chiến tranh không thể xảy ra..."

Lời tự bào chữa ngày 20/2/1914 tại tòa hình sự Frankfurt là một thành công lớn về trí tuệ đối với Rosa Luxemburg. Trong đấu tranh chống chiến tranh và chủ nghĩa quân phiệt, bà đã biện hộ bằng những đòn sắc bén chống lại công tố viên nhà nước và bọn sĩ quan.

Rosa Luxemburg với luật sư của bà là Paul Levi (bên trái) và Kurt Rosenfeld.

Rosa Luxemburg bị kết án một năm tù giam.

Bản án đã gây ra một sự phẫn nộ sâu sắc trong tầng lớp công nhân Đức. Rosa Luxemburg và luật sư của bà là Paul Levi được mời đến nói chuyện về phiên tòa tại nhiều cuộc họp ở nhiều thành phố.

1914

Bức biếm họa "Wahren Jakob" về phiên tòa Frankfurt, ngày 25/7/1914

Biếm họa đăng trên báo "Tiến lên" ngày 9/3/1914

Nhằm tránh sự đại đột của cơ quan tư pháp và trước hết của phái quân sự, phiên tòa tạm đình chỉ vô thời hạn.

Tháng 6/1914, Rosa Luxemburg lại bị kết án một lần nữa vì đã xúc phạm phái quân sự. Bằng lời phát biểu và văn bản, bà đã chứng minh hành động lạm dụng một cách có hệ thống của binh lính trong quân đội. Những người bảo chữa cho bà đã trưng ra 30.000 chữ ký của số binh lính đã bị sa thải. Họ là nạn nhân hoặc là nhân chứng của những hành động lạm dụng đó, và họ tuyên bố sẵn sàng công khai trước tòa

Công tố viên nhà nước yêu cầu phải bắt giam ngay lập tức để phòng nguy cơ chạy trốn

Trả lời của Rosa Luxemburg như sau:

"Thưa ông công tố viên nhà nước, tôi tin ông, họ có thể chạy trốn. Một đảng viên Dân chủ xã hội sẽ không chạy trốn đâu. Bà ấy chịu trách nhiệm về việc làm của mình và chèn ép về việc xử phạt hành động của bà ta. Và bây giờ, xin ông hãy kết án tôi đi!"

"...tôi xin bảo đảm với ông rằng tôi cũng sẽ không chạy trốn đâu dù rằng cái máy chém có thể đe dọa mạng sống của tôi, và chỉ xuất phát từ một lý do đơn giản bởi vì tôi cho rằng cần phải làm cho đảng chúng tôi thích ứng rằng hy sinh là công cụ của chiến sĩ xã hội và đó là điều tất nhiên. Ông nói đúng:>Cuộc đấu tranh muôn năm! <".

Thư của Rosa Luxemburg gửi Walter Stoecker ngày 11/3/1914.

Rosa Luxemburg vẫn là người chiến thắng về tinh thần và chính trị.

CHIẾN TRANH THẾ GIỚI LẦN THỨ I 1914

ROSA LUXEBURG 1914 - 1915

Tôi bị chấn động sâu sắc.

1914

Cuối tháng 7/1914, các cuộc mít-tinh chống chiến tranh ở các thành phố Đức đạt đến đỉnh cao.

Jean Jaurès

Ngày 29/7, Văn phòng Quốc tế xã hội tại Brussel đã khai mạc phiên họp. Trong diễn văn của mình, Rosa Luxemburg đã giục dãn phải có hành động nhanh chóng và kiên quyết và coi cuộc đấu tranh chống chiến tranh là chủ đề quan trọng nhất tại đại hội sắp tới của Quốc tế xã hội.

Rosa Luxemburg cảm thấy gắn bó với Jean Jaurès, nhà lãnh đạo của phong trào công nhân Pháp. Ông kêu gọi quyền lực của giai cấp vô sản phải biểu thị yêu sách đòi hòa bình. **Jean Jaurès trên đường từ cuộc họp về nhà đã bị một tên dân tộc chủ nghĩa Pháp sát hại.**

Ngày 4/8/1914 đối với Rosa Luxemburg là một ngày đen tối nhất, như lời bà nói. Giai cấp công nhân Đức bị lôi cuốn vào cuộc chém giết mà không hề có sự phản kháng tối thiểu nào, đảng Dân chủ xã hội Đức đã đầu hàng một cách thân nhiên, Quốc tế xã hội bị sụp đổ - tất cả những điều đó đối với bà là không sao hiểu nổi.

"*Thực tế sự bùng nổ chiến tranh đã tác động một cách ghê rợn đến Rosa Luxemburg, nhưng càng ghê rợn là thái độ của đảng Dân chủ xã hội Đức... Sự thông qua tín dụng chiến tranh bởi đảng viên Dân chủ xã hội trong nghị viện Đức - đối với bà - là một tín hiệu để cuối cùng đoạn tuyệt với những người đồng chí trước đây - mà từ lâu trong thâm tâm bà đã cảm thấy rất xa lạ - và cùng với một số ít đồng chí gần bó nhất bắt đầu tiến hành công tác tuyên truyền bí mật trong công nhân Đức. ...*"

Trích từ Luise Kautsky, Rosa Luxemburg - Một cuốn hồi ký, trang 40.

"*Đảng xã hội Đức cũng như Quốc tế xã hội trải qua một cuộc khủng hoảng chưa từng có trong lịch sử... Sau chiến tranh và lần này trong trường hợp có chiến tranh, nếu Quốc tế xã hội - với mọi biện bạch của mình - không khước từ nghiêm túc với chủ nghĩa tư bản và chủ nghĩa quân phiệt, thì có thể để cho người ta chôn vùi mình đi...*"

Bài của Rosa Luxemburg đăng trong tờ báo "Berliner Tagwacht" ngày 30/9/1914.

Karl Liebknecht
Nghị sĩ quốc hội là người lính quân trang

Dưới sự chỉ đạo của ban biên tập gồm Franz Mehring, Rosa Luxemburg và Clara Zetkin, mùa xuân 1915, tập thứ 1 của tạp chí "Quốc tế" đã xuất bản. Tạp chí nghiên cứu tất cả các vấn đề của phong trào công nhân do chiến tranh đặt ra. Sau khi tạp chí vừa xuất bản đã bị cấm. Những người ấn hành, xuất bản, thợ in đã bị kết tội phản quốc. 5.000 ấn bản đã phát hành được các đồng chí chuyên tay nhau từ người này đến người khác đọc.

Cá biệt, trong toàn nước Đức đã hình thành những nhóm nhỏ gọi là "Chiến sĩ Xã hội cấp tiến" cổ động chống chiến tranh. Họ đặt tên cho cộng đồng của mình là "Nhóm Spartakus".

Những người tuần hành nhân ngày lễ thế giới.

1915

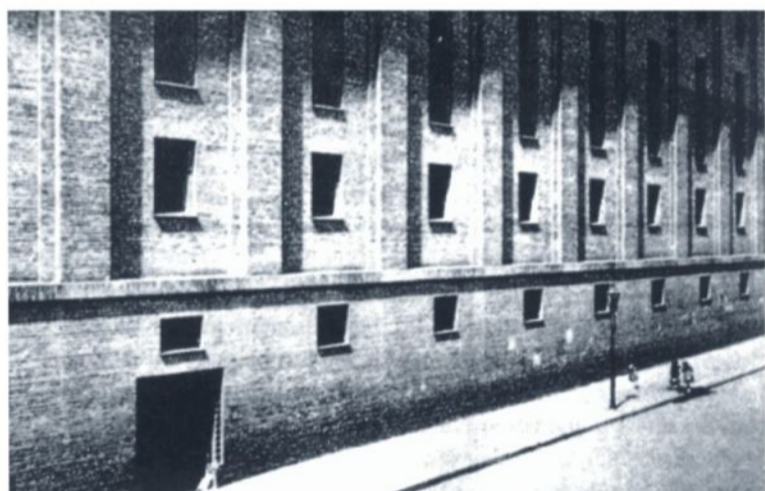
Trả lời câu nói của Karl Kautsky "Quốc tế không phải là vũ khí trong chiến tranh", Rosa Luxemburg đã viết dưới bút danh "Mortimer":

"...Lời kêu gọi mang ý nghĩa lịch sử thế giới của bản Tuyên ngôn Cộng sản nghe thấy về một sự bổ sung cơ bản và bây giờ theo sự chỉnh sửa của Karl Kautsky thì: Vô sản tất cả các nước hãy liên hiệp lại trong hòa bình và hãy thái cho nhau quả dưa chuột trong chiến tranh! Như vậy hôm nay "mỗi phát súng một người Nga, mỗi quả dăm một người Pháp... và ngày mai, sau khi hòa bình lập lại " Các người bị ôm chặt lấy nhau, hàng triệu người..."

TRONG NHÀ TÙ NỮ - BERLIN-BARNIMSTRASSE, PHÒNG 219

ROSA LUXEBURG 1915 - 1916

Tôi chăm chỉ
Và sử dụng cả thời gian
"rảnh rỗi" của mình.

Nhà tù nữ tại đường Barnim, Berlin

Báo "Tin tức mới nhất từ München"

"...Xin anh hãy yên tâm về tôi, tôi khỏe và "thoải mái". Kể cả việc chuyển chỗ bằng ô-tô "màu xanh" (xe cảnh sát) cũng không làm tôi hết hoảng, giống hệt như lần tôi bị áp giải trên đường phố Vac-sa-va. Thật bất ngờ, trong tôi trào dâng những nghĩ suy thật hồ hởi. Nhưng cũng có sự cách biệt, bọn sen dăm Nga đã áp tải tôi là "chính trị gia" với sự kính phục, ngược lại bọn cảnh sát Berlin đã nói thẳng với tôi là không cần biết tôi là ai, họ đã dẫn tôi vào một xe với 9 nữ "đồng nghiệp"..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde Jacob ngày 23/2/1915.

1915

Mặc dù Rosa Luxemburg do đau ốm đã được hoãn việc giam cầm đến 31/3/1915, ngày 18/2 viên công tố Frankfurt đã ra lệnh bắt giam bà lập tức.

Trong thời gian bị giam cầm, Rosa Luxemburg đã soạn hai văn kiện quan trọng. Với văn bản "Phản kháng phê bình", bà muốn thanh toán những người đã phê phán tác phẩm "Tích lũy tư bản" của bà.

Trong tác phẩm "Cuộc khủng hoảng của đảng Dân chủ xã hội", bà đã phân tích nguyên nhân chiến tranh, vạch trần những hành động ghê rợn của chiến tranh và sự bất lực của đảng Dân chủ xã hội Đức và Quốc tế xã hội.

Bên cạnh những công trình nghiên cứu chính trị xã hội của mình, Rosa Luxemburg còn nghiên cứu về khoa học loài chim và thực vật học. Sự đam mê đặc biệt của bà dành cho những thảo mộc khô của mình.

"...Đặc biệt cảm ơn các loài hoa. Chúng không biết đã đem đến cho tôi những cảm giác để chịu như thế nào. Tôi có thể sưu tầm thực vật, đó là sự yêu thích và cách nghĩ dưỡng tốt nhất của tôi."

Thư Rosa Luxemburg gửi Mathilde Jacob ngày 9/4/1915, Berlin Harnimstrasse

"...Nước Đức, nước Đức trên tất cả! Dân chủ muôn năm! Nga hoàng và nỗ lực muôn năm! Hàng vạn bị đầy ải, bảo đảm có giấy phép. Hàng trăm ngàn kilô mỡ heo, thức uống thay thế café được cung cấp tức khắc! Cổ tức gia tăng và người vô sản sụp đổ... Sự điên cuồng sẽ chấm dứt và sự phun máu của địa ngục sẽ biến mất khi giai cấp công nhân ở Đức, Pháp, Anh và Nga cuối cùng sẽ thức tỉnh từ sự mê hoặc, siết tay nhau, áp đảo sự gặm rú ghê rợn của chó săn để quốc bằng lời kêu gọi xông trận hùng dũng của giai cấp công nhân "Vô sản tất cả các nước hãy đoàn kết lại!"

Trích trong cuốn Junius, trang 149.

Với sự giúp đỡ của thư ký và bạn mình là Mathilde Jacob, các bản thảo của bà đã được chuyển ra khỏi nhà tù. Sau khi Rosa Luxemburg được thả ra đã tìm được một nhà xuất bản, bà đã lấy bút danh "Junius". **Cuốn sách Junius - là một văn kiện nổi tiếng quốc tế.**

Sau một năm bị giam cầm, sức khỏe của Rosa Luxemburg đã bị giảm sút. Trước hàng ngàn chị em công nhân, cầm những đóa hoa trong tay, cạnh cổng nhà tù, chờ đợi bà đúng vào ngày bà được trả tự do, bà đã hô to:

"Tôi trở về với tự do với tất cả nhiệt tình hoạt động!"

1916

TRONG SỰ GIAM GIỮ PHÒNG NGỪA

ROSA LUXEBURG 1916 – 1918

Tôi lại có nhiều thì giờ rảnh rỗi "không tự nguyện".

Ngày 10/7/1916, Rosa Luxemburg bị bắt trở lại. Theo quan điểm của cảnh sát trưởng Berlin, bà là một mối nguy hiểm đối với an ninh công cộng.

Trại giam của cảnh sát Berlin-Alexanderplatz, Trại giam nữ Berlin-Barnimstrasse, Thành quán Wronke gần Posen và trại giam Breslau – đó là những nơi dừng chân trong 2 năm rưỡi tới của bà.

1916

Phòng giam tại nhà tù Wronke

"...Con chim bạc má đang đậu trên khung cửa sổ, quay qua quay lại cái đầu bé nhỏ để cố nhìn tôi qua tấm kính cửa sổ, nhưng tôi thì ngồi đây, cạnh chiếc bàn làm việc, vui thích lắng nghe tiếng tíc tắc của chiếc đồng hồ làm cho căn phòng thêm dễ chịu, và tôi tiếp tục làm việc..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Hans Diefenbach ngày 16/4/1917 từ Wronke.

Cây đình tử hương do Rosa Luxemburg trồng trong sân nhà giam ở thành quán Wronke

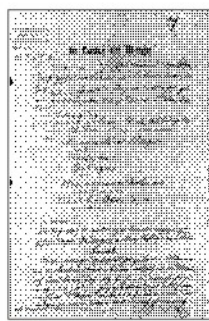
"...Spelunke cạnh Alexanderplatz, nơi tôi bị giam cầm trong một phòng rộng 11m2, sáng và tối không có ánh sáng, nằm giữa phòng vệ sinh (nhưng không có nước) và tấm vách bằng kim loại..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde Wurm ngày 28/12/1916.

Trong nhà giam ở Wronke, có một số nơi lòng đối với Rosa Luxemburg - là tù nhân bị giam để "đề phòng". Bà được tiếp bạn bè đến thăm, được tiếp nhận hoa, sách báo, thực phẩm và vật dụng cá nhân theo yêu cầu. Bà có thể trang trí hai phòng nhỏ của mình theo sở thích cá nhân và mặc quần áo riêng của mình. Tại sân nhà giam, bà đã làm một cái vườn nhỏ. Cảnh cửa mở rộng cả ngày. Từ đây bà đã viết những bức thư đẹp nhất cho bạn bè.

"...Bị giam một tháng rưỡi tại nhà giam cảnh sát ở Alexanderplatz đã để lại trên đầu tôi nhiều tóc bạc và thân kinh tôi bị tổn thương mà tôi sẽ không bao giờ vượt qua được..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Hans Diefenbach ngày 29/6/1917

1917

Nhưng trong tháng 7/1917, Rosa Luxemburg đã bị giải qua nhà giam ở Breslau.

"...Ở đây tôi trải qua cuộc sống của một người tù, ngày và đêm tôi bị giam cầm và chỉ nhìn thấy trại giam nam giới đứng đối diện... Việc áp giải tôi đến Wronke là một hành động thô lỗ, nhưng không phải để ca thán, mà là để lý giải tại sao tạm thời tôi không thể viết cho anh một bức thư dẹt từ mùi thơm của hoa hồng, từ màu xanh của bầu trời và những chiếc nơ của các áng mây bồng bênh như anh thường thấy ở Wronke này. Sự hồ hởi đã trở lại với tôi - và tôi sẽ ấp ủ nó trong lòng mình không bao giờ cạn kiệt..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Hans Diefenbach ngày 13/8/1917.

Các nhóm Spartakus đã gia nhập đảng Dân chủ xã hội độc lập Đức (USPD) vừa được thành lập vào tháng 4/1917. Từ đó, Rosa Luxemburg là đảng viên của USPD.

Trong thời gian bị giam, Rosa Luxemburg đã dịch cuốn sách tiếng Nga "Lịch sử người đồng chí cùng thời với tôi" của Wladimir Korolenkos (Wladimir Korolenkos) và đã viết lời tựa cho cuốn sách dịch. Cuốn sách được nhà xuất bản Paul Cassirer ấn hành năm 1919.

Rosa Luxemburg thường xuyên được các bạn đến thăm là Mathilde Jacob và Marta Rosenbaum. Đi đến phòng giam của bà không chỉ có báo Đức, mà còn có báo, tạp chí Nga. Bà theo dõi với mối quan tâm lớn lao các hoạt động cách mạng ở nước Nga và các cuộc biểu tình và đình công quần chúng ở Đức. Trong các bài báo viết cho "Thư Spartakus", bà đã ca ngợi giai cấp vô sản Nga và phê phán gay gắt thái độ đảng Dân chủ xã hội Đức mà cánh hữu vẫn đang cố động khẩu hiệu lập lững của họ.

1918

Ngày 8/11/1918, Rosa Luxemburg được thả ra khỏi nhà giam ở Breslau.

"...Không thể kéo dài hơn nữa. Nếu Dittmann và Kurt Eisner được trả tự do, thì bọn chúng không thể giam cầm tôi ở đây mãi, và cả Karl Liebknecht cũng sẽ được trả tự do. Chúng ta hãy chờ đợi ngày gặp lại ở Berlin."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Sophie Liebknecht ngày 18/10/1918.

CÁCH MẠNG NGA 1917 – 1918

ROSA LUXEBURG 1917 – 1918

Bạn có vui mừng phấn khởi về người Nga?

1917

Tháng 3/1917 bắt đầu cuộc đấu tranh vũ trang của công nhân Pê-trô-grat lan rộng ra cả nước. Nga hoàng bị lật đổ. Ngày 16/4/1917, Lê-nin từ Thụy Sĩ trở về Nga và thúc giục đảng Bôn-sê-vich tiếp tục lãnh đạo cuộc cách mạng.

"...Nước Nga đã làm rung động nội tâm tôi như thế nào, chắc anh cũng có thể hình dung được. Có những người bạn cũ ở Petersburg, Oral hay Riga ngày nào còn ngồi trong nhà tù, bây giờ có thể tự do đi lại. Điều đó đã làm cho tôi còn ngồi ở đây bây giờ có chút gì nhẹ nhàng..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Hans Diefenbach ngày 27/3/1917 từ Wronke.

Nhưng chẳng bao lâu, Rosa Luxemburg đã tỏ ra nghi ngại về triển vọng thắng lợi.

"...Tim tôi hồi hộp lo lắng cho các bạn Nga. Đáng tiếc tôi không hy vọng vào thắng lợi của những người Lê-nin-nit - thà một sự thoái trào như vậy còn hơn "tiếp tục sống cho tổ quốc", ý nghĩ ấy cứ lẩn vẩn trong đầu tôi..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde Wurm ngày 15/11/1917 từ nhà tù Breslau

Ngày 7/11/1917, công nhân, binh lính và thủy thủ Pê-trô-grat đã lật đổ chính phủ lâm thời dưới quyền của Ke-ren-ski. Dưới sự chủ tọa của Lê-nin, Hội đồng các ủy viên nhân dân được thành lập.

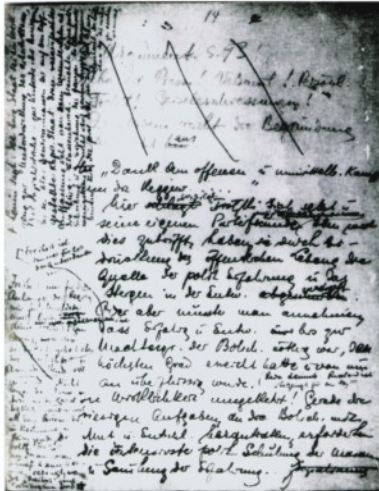

Thủy thủ tại thành phố cảng Vơ-la-đi-vô-tôc

"...Toàn bộ danh dự cách mạng và khả năng được biểu hiện mà đảng Dân chủ xã hội phương Tây say mê đã được biểu hiện rõ trong đảng Bôn-sê-vich. Cuộc khởi nghĩa tháng 10 của họ không chỉ là sự cứu vãn thực sự cuộc cách mạng Nga, mà còn là sự cứu vãn danh dự của Quốc tế xã hội..."

"...Nhưng với sự áp bức cuộc sống chính trị trong cả nước, sinh hoạt trong các Xô-viết ngày càng uể oải. Nếu không có bầu cử phổ thông, không có tự do hội họp và báo chí không bị ngăn trở, đấu tranh tự do ngôn luận, thì cuộc sống trong các cơ quan công cộng sẽ bị bóp chết, và sẽ là một cuộc sống giả tạo trong đó chủ nghĩa quan liêu vẫn còn là yếu tố hoàn hảo. Sinh hoạt công cộng dần dần ngủ thiếp đi, một số cán bộ lãnh đạo đảng năng nổ và duy tâm vô hạn điều khiển và ngự trị, trong số đó có những cái đầu rất lỗi lạc, trên thực tế đang lãnh đạo, và một nhóm người tiêu biểu của giới công nhân dần dần xuất hiện trong các cuộc hội họp để vay tán thưởng các bài diễn thuyết của lãnh đạo đảng, để nhất trí tán thành những kiến nghị đã chuẩn bị sẵn, thực chất là một lũ - một sự độc đoán, nhưng không phải là chuyên chính vô sản, mà là sự độc đoán của một nhóm chính khách, là độc tài tư sản..."

"Cuộc cách mạng Nga", sự đánh giá có tính chất phê phán, trích từ Di sản của Rosa Luxemburg, do Paul Levi ấn hành và viết lời tựa, Berlin 1922.

Từ bản thảo "Cách mạng Nga" của Rosa Luxemburg, với những lời nói "Tự do vẫn là tự do cho những người có chính kiến khác"

Rosa Luxemburg luôn luôn nhấn mạnh sự cần thiết phải có cách mạng ở các nước khác, đặc biệt tại nước Đức. Đối với Rosa Luxemburg, không thể có cách mạng thắng lợi ở một nước duy nhất. **Mùa hè 1918 Rosa Luxemburg đã viết những bài phê bình về diễn biến ở Nga.** Ernst Meyer và Paul Levi - những đồng chí của bà - đã từ chối đăng những bài này trong báo "Những bức thư Spartakus".

Để thuyết phục các đồng chí hiểu đúng ý kiến phê phán của mình, Rosa Luxemburg đã viết một bản trình bày ý kiến của mình ca ngợi cách mạng Nga, đường lối của đảng Bôn-sê-vich trong cái cách ruộng đất, quyền tự quyết của các dân tộc, nền dân chủ và khủng bố.

1918

Paul Levi tập hợp các bản thảo chưa hoàn thành của Rosa Luxemburg và ấn hành năm 1922 thành tập sách nhỏ. Tập sách nay vẫn bị tranh luận một thời gian dài.

CÁCH MẠNG THÁNG 11 NĂM 1918

ROSA LUXEBURG THÁNG 11 - 12 / 1918

Hỡi giai cấp vô sản – Hãy xông lên đấu tranh!
Phải chiếm lĩnh một thế giới
Và tuyên chiến chống lại một thế giới.

Mùa thu 1918 cũng không sao ngăn cản nổi cuộc cách mạng tại nước Đức bùng nổ. Bắt đầu bằng cuộc khởi nghĩa của thủy thủ ở Kiel, ngày 3/11/1918 cuộc cách mạng đã đạt đến đỉnh cao và cuộc cách mạng Tháng 11 đã đạt được cao điểm vào ngày 9 tháng 11. Trong toàn vương quốc Phổ, đã tổ chức hội đồng công nhân và binh lính. Vào tối ngày 10/11, Rosa Luxemburg vừa từ nhà tù Breslau đến Berlin. Bà đau ốm và già đi nhiều. Tuy nhiên, với nhiệt tình làm việc lớn lao, bà đã chấp nhận làm nhiệm vụ ban biên tập tờ báo

Chuyến giao đội cận vệ Ulanen cho hội đồng công nhân và binh lính.

"...Đồng chí yêu quý, rất vội vàng, chỉ viết được vài dòng thôi. Từ khi xuống tàu, đến nay tôi vẫn chưa đặt chân về đến nhà. Cả thời gian, cho đến hôm qua, vẫn phải chạy tất bật sau ngọn "Cờ Đỏ". Vấn đề đặt ra: có nên xuất bản hay không xuất bản? Cuộc đấu tranh xoay quanh từ sáng đến tối chỉ vì vấn đề ấy thôi. Cuối cùng nó đã xuất hiện đây rồi...Tôi đang khao khát chờ mong bài của đồng chí, ngắn thôi...! Chúng tôi cần có tên đồng chí trên mặt báo ngay. Đồng chí hãy viết về vấn đề phụ nữ, nó rất quan trọng hiện giờ. Trong chúng tôi, không ai am hiểu vấn đề ấy. Vội lắm, xin gửi hàng ngàn lời chào và ôm hôn thân thiết đồng chí! Rosa Luxemburg của đồng chí."

1918

Berlin dưới ngọn "Cờ Đỏ"

"...Sức mạnh hành động cách mạng không khoan nhượng và lòng nhân ái rộng lớn, tất cả những điều này là hơi thở của CNXH. Phải đập đổ một xã hội, nhưng mỗi giọt nước mắt tuôn trào, có thể được lau khô, là một bản án, và mỗi người do khẩn trương hành động quan trọng không chú ý đâm đạp lên một con giun, lại phạm một tội ác..."

Bài viết của Rosa Luxemburg đăng trong tờ "Cờ Đỏ" ngày 18/11/1918.

Thư của Rosa Luxemburg gửi Clara Zetkin ngày 18/11/1918, Berlin, khách sạn Moltke.

"...Xóa bỏ ách thống trị tư bản, thiết lập chế độ xã hội XHCN: điều này và không hề hạn hẹp chút nào – là chủ đề lịch sử của cách mạng hiện tại. Một công trình vĩ đại, không phải được thiết lập thông qua một vài sắc lệnh từ trên xuống có thể hoàn thành được...Toàn bộ quyền lực phải về tay các hội đồng công nhân và binh lính, bảo đảm vững chắc sự nghiệp cách mạng trước những kẻ thù đang rình rập..."

Bài viết của Rosa Luxemburg trong tờ báo "Cờ Đỏ" ngày 18/11/1918.

Tháng 11 năm 1918

CÁCH MẠNG THÁNG 11 NĂM 1918

ROSA LUXEBURG THÁNG 11 / 1918 – THÁNG 1 / 1919

Chủ nghĩa xã hội hay là sự man rợ.

5/1/1919 Công nhân vũ trang chiếm trung tâm báo chí.

Chua chát và phẫn nộ, Rosa Luxemburg đấu tranh với những người lãnh đạo đảng USPD.

"...Thật điên rồ nếu tin rằng bọn tư bản tốt bụng có thể tự mình hiến tặng cho phần nghị mang tính XHCN của một nghị viện, một quốc hội, bọn chúng sẽ từ bỏ sự chiếm hữu, lợi nhuận, đặc quyền bóc lột của chúng một cách hòa bình..."

Rosa Luxemburg trong tác phẩm "Liên đoàn Spartakus muốn gì?"

"...Các cuộc cách mạng không hề biết đến nửa vời, không thỏa hiệp, không lách và không tự hạ mình. Cách mạng cần sự quan trắc rõ ràng, cần những nguyên tắc minh bạch và những quả tim kiên quyết..."

Bài viết của Rosa Luxemburg đăng trên báo "Cờ Đỏ" ngày 29/12/1918.

Chiến sĩ cách mạng được nhân dân chăm sóc, tháng 1/1919.

Những cuộn giấy được biến thành lá chắn tại trung tâm báo chí.

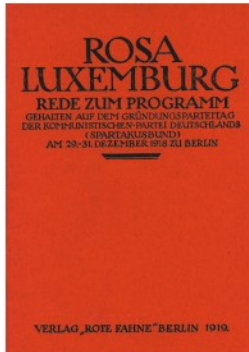
Tại hội nghị toàn quốc của Liên đoàn Spartakus, ngày 30/12/1918, các đại biểu đã kiên quyết rời bỏ đảng USPD và thành lập một chính đảng mới: "Đảng Cộng sản Đức – KPD - (Liên đoàn Spartakus)".

"...nhiệm vụ càng lớn lao bao nhiêu, chúng ta càng phải đoàn kết mọi lực lượng đông đảo bấy nhiêu; và chúng ta không được quên: cách mạng biết thành những công trình của mình với một tốc độ phi thường..."

Lời kết luận trong diễn văn về cương lĩnh.

1919

Lực lượng phản cách mạng đang thúc ép nhanh chóng giải tán các hội đồng công nhân và binh lính và tổ chức bầu cử quốc hội.

Spartakus là kẻ thù
Và Berlin là nơi
Các sĩ quan của chúng ta hiểu cách giành thắng lợi.

Ngày 4/1/1919, chính phủ Dân chủ xã hội tuyên bố cắt chức giám đốc cảnh sát Berlin Emil Eichhorn thuộc cánh tả đảng USPD. Như vậy công nhân và binh lính cách mạng của Berlin đã bị khiêu khích, buộc bước vào cuộc đấu tranh vũ trang chưa được chuẩn bị, ngày 12/1 kết thúc thất bại.

1918

"...Các cuộc khủng hoảng chính trị mạnh mẽ mà chúng ta đang chứng kiến tại Berlin hai tuần lễ một lần hoặc thường xuyên hơn, ngăn trở tiến độ công tác tổ chức và giáo dục; nhưng nó đồng thời cũng là một trường học lớn lao đối với quần chúng nhân dân. Và cuối cùng người ta phải tiếp nhận lịch sử như bản thân nó đang diễn ra... Trong những thời khắc này, tại Berlin đang diễn ra những trận đánh ác liệt, rất nhiều thanh niên dũng cảm của chúng ta đã ngã xuống, Meyer, Ledebour và (như chúng ta lo sợ) Leo (Jogiches) đã bị bắt. Hôm nay, tôi phải ngừng bút ở đây. Ôm hôn thân thiết đồng chí hàng ngàn lần. Rosa của đồng chí..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Clara Zetkin ngày 11/1/1919.

Xe tăng quân chính phủ tại quảng trường Alexander

Quân chính phủ đảng Dân chủ xã hội hoặc quân cơ động đã đàn áp cuộc nổi dậy của công nhân cách mạng một cách tàn bạo nhất.

"...Về thực trạng ở Berlin, chắc anh không thể hình dung nổi. Khủng bố trắng diễn ra rùng rợn giống như dưới chế độ sa hoàng... Landsberg, Ebert, Scheidemann, - những người tự xưng bảo vệ pháp lý - để cho bọn lính trắng xuất thân từ những phần tử cựu sĩ quan, hạ sĩ quan và con cái tư sản hành hung. Những kẻ gào thét man rợ nhất về cái gọi là khủng bố bên-sê-vich lại gây ra hoặc dung dưỡng những vụ đập phá ghê rợn - mà nếu chúng đưa tin từ Pê-tec-xbuốc hay Mat-xcơ-va - có thể gây ra một tiếng thét lớn của cái gọi là thế giới đạo đức".

Haase, Ernst Hugo Haase – Thân thể và sự nghiệp.

Những lời kết luận của bài báo cuối cùng "Trật tự đang ngự trị tại Berlin", mà Rosa Luxemburg đã viết cho báo "Cờ Đỏ" ngày 14/1/1919, nguyên văn như sau:

"Ban lãnh đạo đã thất hứa. Nhưng ban lãnh đạo có thể và cần phải được hình thành từ quần chúng nhân dân. Quần chúng là nhân tố quyết định, họ là nền tảng để giành thắng lợi cuối cùng của cách mạng. Quần chúng đã ở cao trào, họ đã coi "thất bại" này là một mất tích của những thất bại lịch sử - là niềm tự hào và sức mạnh của CNXH quốc tế. Chính vì thế, từ "thất bại" này sẽ nở rộ thắng lợi tương lai "Trật tự đang ngự trị tại Berlin" - Chúng mày, những tên đao phủ, "trật tự" của chúng mày xây trên bãi cát. Ngày mai cách mạng sẽ cuốn cuộn dâng cao và sẽ là sự kính hoàng của chúng mày với âm thanh của tiếng kèn đồng "Tôi đã, đang và sẽ tồn tại!".

Ngày 10/12/1918, tại cổng Brandenburg, đặc phái viên nhân dân Ebert đọc diễn văn chào mừng đội cận vệ tiến vào Berlin (dưới sự chỉ huy trên thực tế của đại úy Pabst).

Những cuộc chiến đấu trong tháng giêng tại trung tâm báo chí.

SỰ SÁT HẠI

Bà đứng về phía những người
Mà con đường hiện tại của họ sai lệch và
Những chân lý đang đứng về phía họ. (Peter Weiss)

".....Chỉ có ý nghĩ hung dữ an ủi tôi rằng chẳng bao lâu nữa tôi sẽ bị đưa về thế giới bên kia - có thể bởi một viên đạn của bọn phản cách mạng đang rình rập khắp nơi. Nhưng chừng nào tôi còn sống tôi vẫn còn yêu thương nông nân, sâu nặng và trung thành nhất với các đồng chí..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Marie và Adolf Geck ngày 18/11/1918 tại Berlin

1918

Ngày 15/1, sư đoàn kỵ binh cận vệ vừa thành lập chiếm đóng phía tây Berlin. Chúng mở tổng hành dinh tại khách sạn theo phong cách phong kiến Eden. Tư lệnh của nó là đại úy Pabst. Ngay tối hôm ấy, chúng đã thị uy để cho người ta biết họ là ai. Đó là những kẻ sát hại Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht.

Arbeiter, Bürger!
Das Vaterland ist dem Untergang nahe.
Rettet es!
Es wird nicht bedroht von außen, sondern von innen:
Von der Spartakusgruppe!
**Schlagt ihre Führer tot!
Tötet Liebknecht!**
Dann werdet ihr Frieden, Arbeit und Brot haben!
Die Frontsoldaten

Khách sạn Eden tại Kurfürstendamm

Ngày 15/1 Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht và Wilhelm Pieck đã bị phát hiện và bị bắt tại số nhà 43, đường Mannheim, khu phố Wilmersdorf, Berlin và bị giải đến khách sạn Eden.

Quân chính phủ bao vây ngôi nhà số 43, đường Mannheim

Sau một cuộc tra hỏi ngắn và trao đổi điện thoại với bộ trưởng quốc phòng Noske (MSPD), tên Pabst đã ra lệnh chờ những người bị bắt đến trại giam Moabit. Mệnh lệnh chuyên chở này nằm trong kế hoạch sát hại người bị bắt.

"Thắng lợi của bọn phản cách mạng tháng 1/1919 đã đưa đến thắng lợi của Hitler tháng 1/1933".

Paul Fröhlich

1919

Bức tranh vẽ của nữ họa sĩ Käthe Kollwitz

Thượng úy Kurt Vogel. Bức ký họa tại phòng xử án của O.T.H. Bị cáo đã chạy thoát sau khi tòa kết án và 1,5 năm sau đó đã được ân xá.

Karl Liebknecht đã bị tra tấn nặng nề và bị bắn trên đường đưa đến nhà giam. Rosa Luxemburg bị chúng kéo lê từ khách sạn, bị tra tấn nặng nề và trên đường đi đã bị tên trung úy Souchon bắn chết và ném xác xuống con kênh phòng thủ. Chi huy giết người là một tên thượng úy tên là Vogel.

Ngày hôm sau, báo chí đưa tin bị bọm: "Liebknecht bị bắn trong lúc chạy trốn, Luxemburg bị đám đông đánh chết".

Leo Jogiches đã thành công trong việc khám phá dấu vết lữ giết người. Ông đã kiểm được một bức ảnh nhận nhẹ của chúng sau cuộc sát hại các vị lãnh đạo công nhân. Trên tờ "Cờ Đỏ", ông nhiều lần tố cáo vụ sát hại, cuối cùng dẫn đến phiên tòa xét xử. Nó đã kết thúc như một trò hề "Việc giết chết là vô tội".

Thư của Rosa Luxemburg gửi Clara Zetkin ngày 25/12/1918

Kênh phòng thủ - cầu Lichtenstein

Thi thể của Rosa Luxemburg ngày 1/6/1919 bị trôi dạt đến cầu Freiarchen kênh phòng thủ Berlin. Mathilde Jacob đã nhận dạng được xác chết nhờ trên thi thể còn sót một mảnh vải y phục. Bà phải thuê người vớt xác lên bờ.

Ngày 13/6/1919, Rosa Luxemburg được an táng tại nghĩa trang Friedrichsfelde tại Berlin bên cạnh Karl Liebknecht. Đoàn người dự lễ tang đã biến thành một cuộc mít-tinh hùng hậu.

Mùa xuân và mùa hè 1919 một cuộc nội chiến đã man diễn ra khắp nước Đức, hàng ngàn công nhân bị giết hại một cách tàn bạo.

LEO JOGICHES – NGƯỜI YÊU, NGƯỜI BẠN CHIẾN ĐẤU, NGƯỜI BẠN

ROSA LUXEBURG 1890 – 15/1/1919

Em cần đến anh
Như chúng ta cần đến nhau.

Leo (Leon) Jogiches
Bí danh: Grosovski, Jan Tyszka, Leonie, Otto Egelmann, K.Krysztalowicz, Sinh năm 1867, xuất thân từ một gia đình giàu có, Nga gốc Do Thái, có học thức.

1890, mới 23 tuổi, là tù chính trị, ông chạy trốn sang Thụy Sĩ từ thành phố quê hương Wilna và Đăng ký vào học trường đại học ở Zürich. Có thể Rosa Luxemburg và Leo Jogiches đã quen biết nhau qua những buổi nghe giảng bài về kinh tế quốc gia.

Leo Jogiches, 1890

Rosa Luxemburg, 1893

Trong thời gian này quan hệ giữa hai người gần bó, đối với Rosa, Jogiches có một uy tín vô hạn về tinh thần trong một thời gian dài. Jogiches là người đã đọc, chỉnh sửa các bản thảo, kể cả luận văn tiến sĩ của bà.

1895

Rosa Luxemburg đã viết rất nhiều thư cho Leo Jogiches. Có đến trên 1.000 bức thư còn được giữ lại. Đó là những bức thư rất đặc biệt. Giữa những báo cáo tổng kết và những nhận định về sự kiện và nhân vật chính trị, bất ngờ là những lời nói đầy yêu thương, phân tích những cảm xúc của nhau và phê bình thái độ ứng xử của người yêu.

"...Tôi vui mừng nhất là đoạn văn trong bức thư của anh, trong đó anh đã viết rằng cả hai chúng ta đều còn rất trẻ, và rằng chúng ta còn phải làm để xây dựng cuộc sống cá nhân của chúng ta.
Anh yêu quý, rất trân trọng, nếu anh giữ đúng lời hứa ấy!..."

Berlin, ngày 6/3/1899

"...Anh hãy nhớ, hãy viết cho em những bức thư mềm mại, tốt lành, anh không nên viết thư cho em, gọi em là "chị", nghe nó hơi khô khan làm sao, anh hãy can đảm lên, hãy ngỏ lời yêu thương em đi, đừng nhút nhát, sợ hãi nữa! Nó không hạ thấp giá trị của anh đâu, nếu hôm nay anh cho em 3 hào nhiều hơn số tiền em đã đưa cho anh. Anh đừng sợ hãi, đừng e thẹn bày tỏ tình cảm với em nhé (nếu

"...nói chung, em không để ý rằng các bức thư của em thể hiện đặc tính không vui thích lắm một cách có hệ thống: nội dung duy nhất các bức thư là sự chỉ dẫn có tính mô phạm, buồn chán như "các bức thư của cô giáo gửi học sinh thân yêu của mình..."

Friedenau, ngày 13/1/1900.

Leo Jogiches, 1893

1919

Paris, ngày 21/3/1895

Dù trải qua nhiều cuộc tranh luận gay gắt và tan vỡ năm 1906/1907, nhưng quan hệ hợp tác chặt chẽ về chính trị của hai người vẫn tiếp tục. Trong những lúc nguy nan, họ đã chăm sóc cho nhau rất tận tình. **Leo Jogiches đã thành công trong việc khám phá những tên sát nhân đã giết hại Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht.**

Ngày 10/3/1919, Leo Jogiches đã bị viên cảnh sát hình sự Tamschick „bắn chết trên đường chạy trốn“ sau khi bị tra tấn tàn bạo trong nhà giam của cảnh sát Moabit.

"...Tháng 3/1919, tôi đã yêu thương mẹ tôi nồng thắm và đã phải chịu đau thương một thời gian dài khi thần chết đã cướp mất mẹ tôi quá sớm. Nhưng tôi đã bàng quan đối với số phận của mình. Nhưng tôi không bao giờ vượt qua được trước tổn thất của Rosa."

Thư của Leo Jogiches gửi Mathilde Jacob.

Käthe Kollwitz ký họa Leo Jogiches đã chết.

Tên Tamschick đã gây ra hai vụ sát hại chính trị khác đối với lãnh đạo công đoàn Sülft và trung úy hải quân Dorrenbach. Sau đó hẳn được bộ trưởng nội vụ Severing (đang SPD) đề bạt làm trung úy cảnh sát.

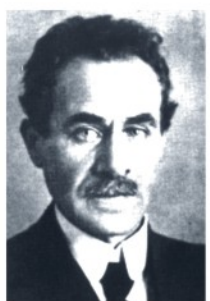
"Cuộc sống cá nhân" chung này, họ đã không bao giờ có thể xây dựng được, không được bởi vì họ không muốn, hơn thế nữa "sự nghiệp" vĩ đại - cuộc đấu tranh cách mạng mà họ đã thể suốt đời phấn đấu hy sinh - đã cản trở họ.

Leo Jogiches, 1918

Leo Jogiches, khoảng 1908

Leo Jogiches, 1918

MATHILDE JACOB – NỮ THƯ KÝ VÀ LÀ NGƯỜI BẠN GÁI

ROSA LUXEBURG 1913 – 15/1/1919

Chị hãy yên lòng,
Tôi đã khỏe hơn.

Sinh ngày 8 tháng 3 năm 1873
Tại Berlin

Qua đời (bị sát hại) ngày 27 tháng 7 năm 1942 tại thành phố Theresien

1913

Mathilde Jacob cư ngụ tại Berlin-Moabit cùng với mẹ và em gái. Bà có một cửa hiệu nhỏ chuyên bán văn phòng phẩm và dịch vụ photocopy. Thuộc vào những "Khách hàng" đầu tiên của bà từ đảng Dân chủ xã hội là Franz Mehring. 1913 bà trở thành thư ký và là người tin cẩn của Rosa Luxemburg. Rosa Luxemburg gọi bà là "nàng tiên tốt bụng" của mình.

"...tôi rất may mắn, năm 1913 được quan hệ thân tình với Rosa Luxemburg. Chưa bao giờ trước đó lại có một người phụ nữ để lại cho tôi ấn tượng sâu sắc như vậy. Đôi mắt to, rực sáng của bà hình như có thể hiểu được tất cả; sự khiêm nhường và nét phúc hậu của bà; nét vui hồn nhiên của bà trước mọi vẻ đẹp - tất cả đều làm cho tôi rộn ràng. Cảm xúc thân quen giữa Rosa Luxemburg và tôi xuất hiện thông qua việc xuất bản "Bản tin của đảng Dân chủ xã hội" mà Karski (Julius Marschlewski), Rosa Luxemburg và Franz Mehring là những người viết bài chủ yếu và là ban biên tập. Công việc kỹ thuật và phát hành bản tin đều được giao cho tôi đảm trách..."

Charles Schüddekopf trong cuốn "Thư đối thoại - Mathilde Jacob trong cuộc đàm đạo".

Sozialdemokratische Korrespondenz
Herausgegeben von J. Karski / R. Luxemburg / F. Mehring

Berlin, 16. Juni 1914
Zin Schritt vorwärts
L.L. Die letzte Verbandsgemeinschaft der sehr Berliner Arbeiter hat gezeigt, dass die Genossen der Reichshauptstadt entschlossen sind, die ihnen gebührende Stellung der Arbeiterschaft in preussischer Wahlrechtsfrage tatkräftig zu behaupten. Die frische Kampfbewegung, die in der Versammlung herrschte, der Ernst und der Eifer, weist nach wie vor der ganzen Tagung auf die Erörterung des preussischen Wahlrechtskampfes ein, und die Partei hat die besten Willen der Berliner Arbeiterschaft ab, mit den Kampfkampagnen der Partei hüttenen Ernst zu machen. Das Beispiel Berlins wird zweifellos auf ganz Preussen. Ja auf die Genossen in ganzem Reiches ermutigen und anfeuern werden. Die letzte Berlin-Tagung ist aber nicht bloß durch die Beschlüsse bedeutsam, die schliesslich mit Übergewert konfirmiert zur Annahme gelangten, sondern nicht minder durch die Ausführungen, die denen nach denen jene Beschlüsse Opposition machte und an ihnen Kritik übte. Die Auseinandersetzungen des Gen. Richard Fischer sind in dieser Beziehung als die deutlichste und schärfste Zusammenfassung der Gedanken jener Kreise der Partei und auch der Gewerkschaften zu begreifen, die als Gegner der Massenstreikidee und der allgemeinen Verweigerung unserer Taktik auftraten. Hierin gipfelte die Kritik des Gen. Fischer! In der Ausschluss eines blühenden Phantasiebildes von einer wilden Putzaktion, die angeblich nur darum

1917

Trong nhà tù, Mathilde Jacob với tư cách là thư ký, thường xuyên tiếp xúc với Rosa Luxemburg. Bà cất giấu thư từ, báo cáo, tài liệu bí mật trong các cuốn sách, báo chí, chậu hoa, bó hoa, túi xách. Bà mang những thông tin mật mã vào nhà tù và đưa những câu trả lời từ nhà tù ra ngoài.

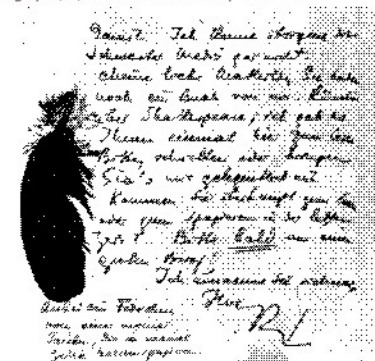
Bà lo thức ăn kiêng cho Rosa, chăm bón những bồn hoa, giặt giũ áo quần, cung cấp báo chí, chăm sóc tất cả những việc nhỏ nhặt cho Rosa mà Rosa mong muốn hoặc có thể giáng bớt khó khăn cho bà trong cuộc sống và hoạt động trong nhà tù. Và bà còn chăm sóc cả chú mèo con Mimi của Rosa Luxemburg.

Trích từ cuốn sách "Rosa Luxemburg trong nhà tù" của Charlotte Beradt.

"...Bao giờ tôi cùng với chị và chú mèo Mimi ngồi lại tại Südde und tôi lại đọc tác phẩm của Goethe cho cả hai cùng nghe?... Tôi ôm hôn thân thiết chị và chú mèo Mimi với tất cả sự khao khát nhất! Rosa Luxemburg của chị."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde Jacob ngày 7/1/1917.

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde Jacob ngày 3/5/1917 từ thành lũy Wronke.

Bức thư cùng với chiếc lông bồ câu gửi Mathilde Jacob ngày 14/8/1917

Mathilde Jacob trong suốt những ngày hoạt động cách mạng gian khổ và vất vả không những là một "nàng tiên tốt lành" của Rosa Luxemburg, mà còn là một chiến sĩ đáng tin cậy, làm việc không mệt mỏi của liên đoàn Spartakus.

1917

Từ bộ sưu tập lá cây của Rosa Luxemburg

1918

CLARA ZETKIN – NGƯỜI BẠN GÁI VÀ LÀ NGƯỜI BẠN CHIẾN ĐẤU

ROSA LUXEMBURG 1898 – 15/1/1919

Ở đây không có sự hèn nhát và yếu ớt nào có thể giúp được.

1898

Tình bạn của Rosa Luxemburg và Clara Zetkin bắt đầu từ năm 1898 sau đại hội đảng tại Stuttgart. Lúc ấy Clara Zetkin 41 tuổi. Bà đã trải qua 20 năm hoạt động trong phong trào công nhân Đức và quốc tế. Đối với người đồng chí còn trẻ tuổi Rosa Luxemburg, đó là sự trợ giúp trong việc định hướng các mối quan hệ trong nội bộ đảng. Clara Zetkin đánh giá cao trình độ hiểu biết về lý luận và tư duy phân tích của Rosa Luxemburg. Cả hai người đều là những nhà báo và diễn giả lỗi lạc.

Clara Zetkin đầu những năm 90.

Clara Zetkin và Rosa Luxemburg tại đại hội đảng năm 1910 tại Magdeburg.

Clara Josephine Zetkin (Zundel), tên khai sinh là Eißner, sinh ngày 5/7/1857 tại Wiederau/Sachsen, mất ngày 20/6/1933 tại Archangelskoje gần Mat-xơ-va.

1892 – 1917 là Chủ bút tạp chí phụ nữ của đảng Dân chủ xã hội "Bình đẳng". Từ năm 1919 là cán bộ lãnh đạo của đảng Cộng sản Đức (KPD) và của đảng đoàn cộng sản trong nghị viện Đức.

Nhà của gia đình Zetkin-Zundel tại Sillenbuch gần Stuttgart.

"... Chúng tôi – Clara và tôi - sẽ viết cho nhau, tôi rất vui mừng về điều ấy..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Leo Jogiches ngày 2/2/1899.

Rosa bị khuyết tật, nhỏ nhắn là hiện thân của nghị lực phi thường. Cô đòi hỏi cao nhất ở bản thân mình bất cứ lúc nào và đã giữ được như vậy. Khi cô gặp phải nguy cơ có thể bị suy sụp do phải nỗ lực quá sức, thì cô lại "lấy lại sức" với một thành tích to lớn hơn. Trong công việc và đấu tranh hình như đôi cánh của cô cao lớn hơn."

"...Đồng chí hãy hình dung, Clara phải chỉ giành được chiếc ghế của mình và cùng ngồi với Rosa Luxemburg trong nghị viện, thì hay biết mấy! Và các đồng chí có thể chứng kiến điều gì sẽ xảy ra!..."

Thư của Victor Adler gửi August Bebel ngày 5/8/1910.

Trích cuốn sách "Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht" của Clara Zetkin, 1919.

"...Rosa ạ, những ngày nào đây! Trong tâm trí chị hiện lên sự vĩ đại và ý nghĩa lịch sử hành động của em. Em thân yêu nhất, Rosa duy nhất của chị, chị biết em sẽ chết một cách tự hào và hạnh phúc. Chị biết em không mong có cái chết nào tốt đẹp hơn là hy sinh chiến đấu vì sự nghiệp cách mạng. Nhưng còn chúng tôi thì sao? Chúng tôi không thể thiếu được đồng chí. Chị không thể suy nghĩ được nữa, chị chỉ cảm nghĩ thôi. Chị ôm chặt em vào lòng, vào trái tim chị. Chị mãi mãi là Clara của em!"

Thư của Clara Zetkin gửi Rosa Luxemburg ngày 13/1/1919 từ Stuttgart.

"...Điều khó nhất hiện nay là em không thể đến chị, dù rằng chỉ hai ngày. Thứ nhất là em bận công việc. Thứ hai là em phải điều trị an dưỡng, và em cảm thấy không đủ sức hành trình. Thứ ba là người ta phải tiết kiệm tiền (kể cả như chị, em và tất cả chúng ta). Chị lại gửi đến em những lẵng hoa và nhà thơ (Friedrich Zundel, Ehemann Claras) đắm đuối những đồ xa xỉ như vậy! Các anh chị trong tâm lòng đều là những người phóng khoáng với cái túi trống rỗng! Được nói chuyện cận kề với chị, chắc sẽ giải tỏa được hết. Nhưng làm gì đây? Người ta phải thanh thản và bình tĩnh tiếp nhận nó..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Clara Zetkin ngày 9/3/1916 từ Südende-Berlin.

Tại ngôi nhà ở Sillenbuch, sống cạnh Clara Zetkin, các con trai của bà và Friedrich Zundel, Rosa Luxemburg đã tìm được sự yên tĩnh và nghỉ dưỡng. Tại đây, Rosa đã gặp gỡ nhiều bạn bè như gia đình Geck, Hans Diefenbach, Kautsky, Bebel và cả Lê-nin. Tại đây, bà đã trải qua những buổi tối rất thoải mái có ca nhạc và thuyết trình.

1919

Clara Zetkin khoảng 1920

LUISE (LULU) KAUTSKY – NGƯỜI BẠN GÁI, NGƯỜI TIN CẦN

ROSA LUXEMBURG 1898 – 1918

Và hãy hồ hởi với tôi, chị có nghe không?

Luise Kautsky sinh năm 1864, là người vợ thứ hai của Karl Kautsky. Mãi đến năm 1944, ở tuổi 80, bà bị bọn Đức bắt tại Hà Lan, đày vào trại tập trung Auschwitz-Birkenau, tại đây vào tháng 12 năm ấy, bà mất (bị sát hại).

Rosa Luxemburg và Luise Kautsky trong lúc lưu lại tại Thụy Sĩ.

Rosa Luxemburg gần bó với gia đình Luise và Karl Kautsky nhiều năm bởi mối tình bạn sâu sắc. Cùng với họ, bà đã trải qua những ngày lễ nghỉ ngơi dưỡng sức tại Thụy Sĩ và I-ta-lia. Sau những cuộc tranh luận gay gắt với Karl Kautsky, tình bạn của Rosa với Luise vẫn không bị tan vỡ.

Luise Kautsky viết về Rosa Luxemburg như sau:

"...Trông bề ngoài, Rosa nhỏ bé không ngờ được, có đôi mắt đẹp, sáng ngời, gương mặt hình ô-van xinh xắn, da đẹp và tóc dày màu đen, thể hiện nét thông thái – tất cả những cái ấy đã tỏ đẹp cho cô. Sự kiêu kiêu của con người cô nằm ở đâu? Ở sự hoạt bát của cô, ở sự cảm nhận nhanh chóng ý kiến của người khác, trong tài nghệ hoàn thiện của cô, trong phong cách dễ thương của cô biết quan tâm chia sẻ vui buồn của người khác, trong những câu chuyện hài hước sôi nổi, trong những phán xét rõ ràng, dễ hiểu của cô, trong sự hồ hởi của cô đã lây sang bạn mình, và trong sự nghiêm túc sâu sắc – với những đức tính ấy, cô đã xử lý mọi vấn đề đặt ra trong cuộc sống phong phú của đời cô hàng ngày."

"...Lulu thân yêu!
Chị hãy tin tôi, thời gian mà tôi và những đồng chí khác đang phải trải qua sau cánh cửa sắt nhà tù đều không vô nghĩa. Nó sẽ phát huy giá trị trong một cuộc tổng thanh toán nói chung. Tôi cho rằng người ta có thể sống mà không cần phải nhiều mưu mẹo và bóp đầu vô trán, có thể cho là đúng dù được trả công bằng tiền mặt mà vẫn không nhận được gì. Tất cả sẽ tìm thấy sự kết cục của nó. Và nếu không, thì tôi sẽ đứng vững. Tôi vui mừng với cuộc sống, được khích lệ bởi sáng sủa nhìn thấy những nụ cười non nớt lên từ những cây xanh của tôi, tôi hàng ngày vẫn thăm chú bộ rùa màu đỏ trên lưng có hai chấm đen... rồi quan sát những áng mây bằng phẳng, nó mới lúc càng đẹp hơn, và cảm thấy nói chung không có gì quan trọng hơn con bộ rùa này, và với cảm xúc ấy về những con vật nhỏ bé ấy thấy mình hạnh phúc không thể nói hết lời...Xin ôm hôn chị thân thiết! Rosa Luxemburg của chị!"

Thư của Rosa Luxemburg gửi Luise Kautsky ngày 15/4/1917.

1917

"...Bây giờ tôi đã tinh táo rồi, và chị thấy thiếu vắng chị, để có thể được tán chuyện và cười đùa với nhau như hai chúng ta vẫn rất hiểu nhau điều ấy. Tôi suýt nữa làm cho chị phải bật cười mặc dầu những bức thư của chị than thở êm thấm đáng suy ngẫm...bây giờ chị không còn thích nhạc hay thứ gì khác nữa. Tâm trí chị đầy lo lắng lịch sử thế giới sẽ sụp đổ và trái tim chị đầy than thở về sự thâm hại của Scheidemann và đồng chí mình. Và mỗi người viết thư cho tôi đều rên rỉ và than thở giống nhau. Tôi cho không có gì đáng buồn cười hơn điều ấy. Chị không hiểu rằng sự nghèo khổ nói chung là quá lớn để than thở về nó đó sao?"
Ôm hôn chị thân thiết, Rosa của chị.

Thư của Rosa Luxemburg gửi Luise Kautsky ngày 26/1/1917 từ thành lũy Wronke.

Trích từ cuốn sách của Luise Kautsky "Rosa Luxemburg – hồi tưởng"

"...Khi chị ấy (Rosa Luxemburg) tậu được một căn nhà cho bản thân mình, thì chị rất quan tâm đến việc gia đình, không lơ là việc bếp núc, và rất thích thú khi có bạn bè đến thăm chị cảm thấy thoải mái. Chị không bao giờ coi thường những đức tính nội trợ, rất coi trọng sự ngăn nắp trật tự và sạch sẽ, và luôn thể hiện đức tính thẩm mỹ cao. Khi chị mệt mỏi do lao động trí óc nhiều, thì chị chuyển sang làm việc chân tay. Tôi đã nhìn thấy những chiếc gối và tấm trải trên ghế sofa của chị do bàn tay khéo léo của chị khâu thùa rất đẹp".

Bưu thiếp của Rosa Luxemburg và Luise Kautsky gửi Minna Kautsky (Mẹ của Karl Kautsky) ngày 19/6/1905.

Chữ ký trong cuốn sách hồi ký "Rosa Luxemburg".

1905

HANS DIEFENBACH – NGƯỜI BẠN QUÝ NHẤT

ROSA LUXEMBURG 1907 – 1917

Anh Hans thân mến, anh không hiểu được
Bầu trời hôm nay xanh thắm như thế nào.

Hans Diefenbach sinh năm 1884 tại Stuttgart, Hy sinh tháng 10/1917. Là bác sĩ quân y, ông đã bị lựu đạn giết chết tại Pháp.

Hans Diefenbach từ Stuttgart đến München để học đại học ngành y. Tại nhà của nữ bác sĩ thuộc đảng xã hội Dr. Hope Bridges Adams-Lehmann, ông tìm thấy ở đây là quê hương thứ hai của mình. Tại đó, ông làm quen với nhiều đảng viên Dân chủ xã hội có tên tuổi. Lúc ông chuyển về Berlin, ông được tiếp nhận vào hàng ngũ của những người Dân chủ xã hội. Tại đây ông đã gặp gỡ Rosa Luxemburg. Giữa hai người đã hình thành một tình bạn thân tình và sâu sắc.

1907

"...Anh Hans thân mến, chào anh, tôi trở về đây rồi. Hôm nay tôi cảm thấy đơn độc và vì vậy muốn tán chuyện với anh một chút cho đỡ buồn... Một con chim cổ đỏ đang đậu trên bờ tường sau lưng tôi và đang cất tiếng mềm mại, thò thè như đang hát một giai điệu sâu lắng độc đáo, như khúc nhạc mở đầu trong tiếng ngân nga êm dịu, như gợi nhớ một giấc mơ đã biến mất. Trong tim tôi trào dâng một niềm vui và nỗi buồn mỗi lần nghe lại bài hát ấy, và nhìn thấy cuộc đời tôi và thế giới trong ánh sáng mới, như những áng mây đang tan dần và ánh mặt trời chói sáng trên trái đất..."

Trong cuốn nhật ký của Hans Diefenbach có những dòng như sau:

"...Lấy danh dự mà nói, trong tôi không có nhiều ý thức dân tộc chủ nghĩa, nhưng qua sự giới thiệu về gốc gác tôi xuất xứ từ vùng Württemberg, có mối quan hệ với những địa danh lịch sử đã sản sinh các danh nhân như Schelling, Schiller, Hegel, Mörike và Hölderlin...tôi thật tình không thể thoát được."

Trích trong cuốn Hồi ký "Rosa Luxemburg" của Luise Kautsky.

Thư của Rosa Luxemburg gửi Dr. Hans Diefenbach ngày 23/6/1917 từ thành lỵ Wronke.

"...Tôi đã mất đi một người bạn quý nhất mà không ai có thể sánh được – người thấu hiểu mỗi một ý kiến, mỗi cảm nghĩ của tôi và đồng cảm với tôi..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi chị của Hans Diefenbach tháng 10/1917 từ nhà tù Breslau.

"...Với chị, bây giờ tôi không thể nói được gì hơn về người ấy, nhưng ở đây không thể nói được gì. Tôi không thể nói nên lời. Tôi không được nghĩ đến điều đó. Tôi không thể chịu đựng được nữa. Ngược lại, tôi như đang sống trong giấc mơ như anh ấy đang còn ở đây, tôi nhìn thấy anh ấy đang còn sống trước mắt tôi, trong tâm trí như tôi đang còn đàm đạo với anh ấy về mọi vấn đề, trong lòng tôi anh ấy vẫn còn sống mãi..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Luise Kautsky ngày 24/11/1917 từ nhà tù Breslau.

"...Chỉ có một điều nó cứ hành hạ tôi là tại đây, một mình tôi thường ngoạn nhiều điều tốt đẹp. Tôi muốn hét to vượt qua bờ tường: Xin quý vị hãy nhớ ngày tươi đẹp hôm nay, xin đừng quên nếu ông đang còn bận công việc, nếu ông đang bận việc khẩn cấp vội vã chạy trong sân, xin hãy đừng quên ngắm cao đầu và đưa mắt nhìn những áng mây bạc khổng lồ và đại dương yên lặng trong xanh mà họ đang bơi lội trong đó. Xin ông hãy chú ý đến không khí nặng hơi thở là bỏ đi và ánh hào quang, phong cảnh tươi đẹp của ngày hôm nay, bởi vì cái ngày hôm nay sẽ không bao giờ trở lại. Nó trao tặng ông như một đóa hoa hồng nở rộ, nằm dưới chân ông, đang chờ đợi ông nâng nó lên và áp vào môi ông. Rosa."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Dr. Hans Diefenbach ngày 6/7/1917 từ thành lỵ Wronke.

1917

SOPHIE (SONJA) LIEBKNECHT – NGƯỜI BẠN GÁI, NGƯỜI BẠN TÂM GIAO

ROSA LUXEMBURG 1916 – 1918

Cô bé của chị, hãy ngắm cao đầu,
Kiên định và bình tĩnh!

Sophie (Sonja) Liebknecht Sinh năm 1884 tại Rostow Cận sông Đông, là nhà nghiên cứu Lịch sử nghệ thuật, là người vợ thứ 2 của Karl Liebknecht, mất năm 1964.

Rosa Luxemburg thường xuyên quan tâm chăm sóc Sophie Liebknecht đau ốm nhiều do chồng chị, Karl Liebknecht, bị giam cầm. Từ nhà tù, Rosa Luxemburg đã viết thư an ủi động viên chị Sophie.

"...Chị Sophie thân yêu, chị hãy bình tĩnh và hồ hởi lên mặc cho tất cả khó khăn. Cuộc sống là như vậy, người ta phải chấp nhận nó, phải dũng cảm, không sợ nguy hiểm, và mỉm cười! Mặc cho tất cả!"

Thư của Rosa Luxemburg gửi Sophie Liebknecht từ Wronke tháng 12/1917.

"... Cho đến ngày 10/7/1916, tôi hàng ngày vẫn còn gặp Rosa Luxemburg. Bà cùng tôi đi một đoạn đường khi tôi đưa báo chí và thức ăn đến cho chồng tôi tại nhà tù Moabit, thỉnh thoảng tại quảng trường Potsdam bà đuổi theo một chiếc xe chạy về hướng Moabit. Tôi đã mang những tài liệu của chồng tôi giao đưa vào quán café "Fürstenhof" và chuyển cho Rosa. Thường chúng tôi ngồi uống café và tán chuyện vui. Lúc tôi không vội về nhà, tôi cùng Rosa đi xe về nhà của bà tại Südende, tại đây bà biểu diễn tài nghệ nấu nướng của mình mà bà rất thích thú, chúng tôi cùng ăn uống ngon lành..."

Trích từ cuốn "Karl và Rosa – Hồi ký" của Sophie Liebknecht.

1916

"Sophie thân yêu, chị cay đắng vì em bị giam cầm lâu quá, và chị hay hỏi 'Vì sao người này lại có quyền quyết định vận mệnh người khác. Để nhằm mục đích gì vậy?' Xin lỗi chị cưng của em, em đang ngồi đọc sách phải bật cười lên thật to... toàn bộ lịch sử văn hóa của nhân loại – theo đánh giá khiêm tốn, nó đã tồn tại hàng vạn năm - dựa trên "quyết định" của người này đối với người khác", nó đã ăn sâu trong đời sống vật chất của con người... Chị hỏi 'Vì mục đích gì vậy?' 'Vì mục đích gì' nói chung không phải là khái niệm đối với toàn bộ cuộc sống và hình thái của nó. Vì mục đích gì lại có con chim bạc má xanh trên thế giới này? Thực sự tôi không biết, nhưng tôi lại rất vui sướng vì có nó, như là sự an ủi ngọt ngào đối với tôi mỗi khi nghe tiếng chim hót bay trên bờ tường..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Sophie Liebknecht ngày 23/5/1917 từ thành lỵ Wronke.

"... Nhưng tôi đương nhiên bị ốm, tất cả đã làm tôi rung động. Hay là chị có biết không? Thỉnh thoảng tôi có cảm giác như tôi không phải là con người đúng nghĩa, mà có thể là một con chim hoặc một động vật nào đó mang dáng dấp con người; trong thâm tâm, tôi có cảm giác như trong một mảnh vườn như ở đây hoặc là cánh đồng đầy cỏ và ong đất tại quê tôi, hơn là một đại hội đảng. Tôi có thể nói thật với chị tất cả: Chị sẽ không đánh hơi biết được sự phân biệt chủ nghĩa xã hội. Chị biết, mặc cho tất cả tôi hy vọng sẽ chết trên vị trí: trên trận tuyến đường phố hoặc trong nhà tù. Nhưng trong thâm tâm, tôi thuộc về những con chim bạc má đen hơn thuộc về các đồng chí..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Sophie Liebknecht ngày 2/5/1917 từ thành lỵ Wronke.

Karl Liebknecht cùng với gia đình, 1913

MATHILDE WURM – NỮ ĐỒNG CHÍ, NGƯỜI BẠN GÁI

ROSA LUXEBURG 1871 – 1918

"Thất vọng về quần chúng"
Thường xuyên là chứng chỉ hồ thẹn nhất đối với nhà lãnh đạo chính trị.

Mathilde Wurm, tên khai sinh là Adler, sinh năm 1874, là nhà văn, Đảng viên Dân chủ xã hội, từ 1917 là Đảng viên USPD, 1917-1919 là đại biểu HĐND thành phố Berlin, phần lớn hoạt động trên lĩnh vực xã hội, trong thời gian lưu vong tại Anh, bà đã chọn cái chết tự do.

Mathilde và Emanuel Wurm thuộc cánh tả của đảng USPD, tự xưng là "Cộng đồng lao động Dân chủ xã hội". Đối với Rosa Luxemburg, những người đại diện lãnh đạo đã không kiên quyết chống lại hành xử chuyên quyền của ban lãnh đạo đảng và chính sách chịu đựng của đa số người Dân chủ xã hội. Mathilde Wurm phải hứng chịu sự phẫn nộ về những kẻ "yếu ớt và hèn nhát" ấy.

"..Bức thư của chị đã làm tôi lồng lộn lên như con cáo...cái tiếng gầm rú như chủ trang trại, tiếng kêu đau về sự thất vọng mà các bạn đã trải qua, hình như là nghĩ tới người khác, đáng lý hãy nhìn vào gương để quan sát sự rên xiết của loài người...! Chưa bao giờ cái bản chất nửa vời, hèn nhát của các bạn lại xa lạ, lại làm tôi căm phẫn như lúc này. Tôi nói chị biết, khi nào tôi còn có thể chia cái mũi ra ngoài, thì tôi sẽ xua đuổi cái bầy ếch nhái của các bạn với tiếng kèn trom-pet-tơ, cái roi da và đám chó săn. Chị có nhận được nhiều lời chúc mừng năm mới không? Chị xem đây, chị vẫn còn là con người. Làm người, đó là việc chủ yếu. Và điều đó có nghĩa là hãy kiên định, trong sáng và hồ hởi mặc cho mọi hoàn cảnh, bởi vì gào thét là việc của kẻ yếu hèn. Làm người có nghĩa là cả cuộc đời mình vui vẻ ném lên cái cần vĩ đại của số phận, và nếu có thể, hãy vui vào những ngày sáng tươi và có ánh mây đẹp, nhưng tôi thì không thể đưa ra một công thức khuyên người ta nên sống như thế nào, tôi chỉ biết người ta nên như vậy, và chị cũng đã biết khi chúng ta đã có mấy tiếng đồng hồ đi dạo ở cánh đồng phía nam Südde, và đã nhìn thấy ánh mặt trời chiếu tà trên đồng lúa mỳ. Thế giới đẹp vẫn đẹp bên những nỗi kinh hoàng, và có lẽ sẽ tươi đẹp hơn nếu không có kẻ hèn nhát và yếu đuối tồn tại trên thế giới này. Chị hãy đến đây, nhận ở em một nụ hôn, bởi vì chị vẫn là một thanh niên trẻ và chân thật kia mà! Chúc mừng năm mới!"

"Chị Tilde thân mến!
...Chị nói không có thời gian và suy nghĩ gì hơn cho một điểm, đó là sự khốn khổ của đảng, đó thật là bất hạnh, bởi vì sự phiến diện như vậy cũng làm vấn đục bản án chính trị, và trước hết bất cứ lúc nào người ta phải sống với tư cách là con người hoàn toàn... Chị muốn gì với nỗi đau riêng biệt của người Do Thái? Với tôi, những nạn nhân nghèo khổ đồn điền cao su ở Putumayo, người da đen ở châu Phi, mà người châu Âu chơi bóng ném bằng thân thể của họ, thật là gần gũi. Chị còn nhớ những lời từ tác phẩm của tổng tham mưu trưởng vĩ đại về cuộc chinh chiến tại Kalabari: 'sự rên rĩ hấp hối của người sắp chết, sự gào thét vô nghĩa của những người chết khát âm vang trong sự tĩnh lặng thanh cao vô tận' mà trong đó nhiều tiếng gào thét vang lên không nghe thấy, nó ngân vang trong tôi mạnh mẽ đến mức tôi không có một góc đặc biệt nào trong trái tim dành cho khu nhà Ghetto (dành riêng cho người Do Thái - ND). Tôi cảm thấy toàn thế giới là nhà mình, nơi có những ánh mây, chim muông và nước mắt nhân loại..".

Mathilde Wurm

"Rosa thân yêu của chị... hết ngày này đến ngày khác, chị mở trang báo trong niềm mong đợi đọc tin em được thả ra. Ngày này đến ngày khác, niềm mong đợi của chị trở nên thất vọng. Chính phủ dân chủ hiện tại của chúng ta đẹp là vậy: chúng ta không có luật ân xá, và em vẫn phải bị giam cầm để đề phòng. Em phải chịu đựng đau đớn như thế nào trong giây phút mất tự do này!"

Thư của Mathilde Wurm gửi Rosa Luxemburg ngày 7/11/1918 trong nhà tù Breslau.

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde Wurm ngày 16/2/1917 từ thành lũy Wronke.

1918

Lore Agnes (MSPD) - Clara Zetkin (KPD) - Mathilde Wurm (USPD)

1916

Thư của Rosa Luxemburg gửi Mathilde Wurm ngày 28/12/1916 từ thành lũy Wronke.

KOSTJA ZETKIN – NGƯỜI YÊU – NGƯỜI AN ỦI - NGƯỜI BẠN TRAI

ROSA LUXEBURG 1907 – 1909

Hôm nay, bức thư ngọt ngào của anh là niềm an ủi đối với em.

Rosa Luxemburg và Kostja Zetkin, khoảng năm 1907

Kostja (Konstantin) Zetkin sinh năm 1885, mất 1980, là bác sĩ, con trai của Clara Zetkin.

Rosa Luxemburg quen biết Kostja Zetkin lúc còn là trai trẻ. Mùa xuân 1907 bắt đầu mối quan hệ yêu thương giữa hai người. Bà là cô giáo, bạn gái và là người yêu của ông. Bà chia sẻ với ông những suy nghĩ, vui buồn của mình.

"..Anh thân yêu, ngày 21/9 em đã nhận được bức thư dài đầy yêu thương của anh và hôm nay nhận được bức thư ngắn của anh. Việc anh Ferdinand Lassalle đã làm mê hoặc anh, em rất vui sướng. Em cũng rất ngưỡng mộ anh ấy và không có ai có thể tác động làm em chệch bại anh ấy được. Anh ấy thường động viên em rất nhiều trong công việc và trong nghiên cứu khoa học. Hình như nó gắn liền với bản chất sôi nổi và thiên tài của anh ấy. Mặc là nhà tư tưởng vĩ đại và sắc sảo, nhưng chắc không chói sáng và đa màu sắc như anh ấy..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Kostja Zetkin ngày 27/9/1907

"...Anh, nguồn an ủi ngọt ngào của em! Từ hôm qua, em đã trải qua rất nhiều điều kinh khủng. Sáng sớm, người ta đã cử một luật sư quan trọng nhất của phiên tòa chính trị từ Vác-sa-va đến gặp em; ông ta và đồng nghiệp gọi điện cho em nhằm đánh thức cả châu Âu vì những hành động ghê sợ đang ngự trị trong các phiên tòa chiến tranh, trong nhà tù và trong các phòng tra tấn. Ông ấy đã kể, em ghi lại tất cả từ 10 giờ sáng đến 7 giờ tối đến khi ông ấy phải lên đường sớm kịp tham dự trở lại phiên tòa. Cả hai chúng tôi trong lúc làm việc đã phải rơi nước mắt. Thật ghê rợn hàng ngày chúng đã hành quyết bao nhiêu người, trong nhà tù xảy ra bao nhiêu chuyện phải rợn tóc gáy. Anh có thể hình dung như nó đã xảy ra với em trước đây..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Kostja Zetkin ngày 5/6/1908

Tranh do Rosa Luxemburg vẽ năm 1908

Ký họa của Rosa Luxemburg
Mối tình này kéo dài hơn hai năm.
Họ vẫn mãi là bạn của nhau.

"Anh thân yêu, bức thư của anh hôm qua nói về cái ảnh tự vẽ của em làm em rất vui sướng và tăng thêm tinh thần cho em ngày hôm qua, em đã bắt đầu làm cái mới. Nó đã chiếm mất nhiều thời gian, em hầu như không thể ăn uống gì, em không thể kiên nhẫn được nữa, muốn gửi ngay đến anh xem. Nhưng chắc nó còn phải cần đến 4, 5 ngày nữa. Anh thân yêu, em còn tiếp tục vẽ là lỗi của anh đó, vì anh vẫn động viên em làm cái việc tạo bạo này mà..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Kostja Zetkin ngày 21/8/1908

"...Hôm nay, lần đầu tiên em đi vẽ cảnh thiên nhiên. Em đi xe đến hồ Schlachten và nóng lòng lắm, lạ chúa, sao nhiều khó khăn đến thế! Em chỉ mang theo một tập vẽ nháp, giấy thường, và ngồi vẽ giữa trời. Nhưng em đã học được một điều gì rồi. Phải chi em còn được sống hai năm nữa để hiến dâng cho công việc hội họa. Cái đó có thể sẽ quăn chặt lấy em... Nhưng tất cả chỉ là giấc mơ vô nghĩa, em không được phép, bởi vì những bức vẽ tổ cáo của em không có con chó nào cần tới, nhưng những bài viết của em thì nhiều người cần đọc..."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Kostja Zetkin ngày 22/8/1908.

1908

KARL LIEBKNECHT – NGƯỜI BẠN CHIẾN ĐẤU

ROSA LUXEMBURG 1914 – 15/1/1919

Mặc cho tất cả và tất cả

1871

Karl Liebknecht là người con thứ hai trong gia đình vị lãnh tụ quan trọng của đảng Dân chủ xã hội Đức – Wilhelm Liebknecht và vợ là Nathalia – sinh ra tại Leipzig. Sau khi học xong khoa luật tại các trường đại học Leipzig và Berlin, với cương vị luật sư, ông đã bảo vệ các chiến sĩ đảng Dân chủ xã hội, chiến sĩ chống chủ nghĩa quân phiệt Đức cũng như những người tị nạn Nga tại các phiên tòa.

Karl Friedrich Paul Liebknecht sinh ngày 13/8/1871, bị sát hại 15/1/1919, là luật sư, đảng viên đảng Dân chủ xã hội Đức từ 1900, đại biểu hội đồng thành phố Berlin từ 1902, đại biểu nghị viện Phổ từ 1908, đại biểu nghị viện Đức từ 1912.

Karl Liebknecht thuộc nhóm cánh tả trong đảng Dân chủ xã hội. Lĩnh vực hoạt động chính trị đầu tiên của ông là đấu tranh chống chủ nghĩa quân phiệt Đức.

Tháng 2/1907, Karl Liebknecht công bố ấn phẩm "Chủ nghĩa quân phiệt và Chống chủ nghĩa quân phiệt", được sự đặc biệt quan tâm của phong trào thanh niên quốc tế.

"Chủ nghĩa quân phiệt là kẻ thù nguy hiểm nhất của chúng ta và ...cuộc đấu tranh chống lại nó không thể tiến hành tốt hơn là thông qua việc tiếp tục tăng cường số lượng đảng viên Dân chủ xã hội trong binh lính."

Phát biểu của Karl Liebknecht tại đại hội đảng SPD 1904 tại Bremen.

"Chủ nghĩa quân phiệt, về mặt quốc tế, hoạt động chống lại hòa bình của các dân tộc, về mặt quốc gia, là thành trì và bệ đỡ cho 'kẻ thù bên trong' – giai cấp vô sản đấu tranh –."

Phát biểu của Karl Liebknecht tại đại hội đảng SPD 1905 tại Jena.

Ấn phẩm này và những tham luận của Karl Liebknecht tại các kỳ đại hội đảng về công tác tuyên truyền chống chủ nghĩa quân phiệt đã tạo cơ hội cho bộ trưởng chiến tranh của Phổ đề nghị truy nã hình sự.

Karl Liebknecht bị kết án 18 tháng tù giam về tội phản quốc và phải thực hiện lập tức.

"...Thưa quý vị, tôi không cần thiết phải giải trình rằng một người phụ nữ như bà tiên si Luxemburg không thuộc vào những người tìm cách lẩn tránh hình phạt, một người phụ nữ như bà tiên si Luxemburg đủ dũng khí đương đầu với kẻ thù của mình..."

Trích từ diễn văn của Karl Liebknecht tại nghị viện Phổ ngày 9/1/1915.

Sau khi chiến tranh thế giới thứ nhất bùng nổ, Karl Liebknecht là đại biểu nghị viện đầu tiên và duy nhất của đảng Dân chủ xã hội bác bỏ việc phê chuẩn tín dụng chiến tranh.

Cuộc đấu tranh chống chiến tranh đã hợp nhất Karl Liebknecht và Rosa Luxemburg lại với nhau và đặc biệt trong cuộc cách mạng tháng 11 đã làm cho hai người trở thành bạn chiến đấu của nhau.

Cùng với Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht tiếp nhận nhiệm vụ chủ tịch đảng cộng sản Đức (KPD).

Ngày 15/1/1919, Karl Liebknecht cùng với Rosa Luxemburg đã bị bọn binh sĩ sư đoàn cận vệ kỵ binh sát hại.

1907

Karl Liebknecht đã cống hiến cho tư tưởng phong trào thanh niên dân chủ xã hội trong nước và trên trường quốc tế. Năm 1907 đã tiến hành được hội nghị thanh niên quốc tế đầu tiên tại Stuttgart. Karl Liebknecht được bầu làm chủ tịch.

"...Bạn thân mến!
Xin cảm ơn anh về mấy cuốn sách tiếng Anh. Tôi đã đọc cuốn sách Kingsley và xin chân thành cảm ơn anh về sự giới thiệu này. Về ý định tốt đẹp của anh dự kiến đến thăm tôi, tôi rất vui mừng và kiên nhẫn chờ đợi cho đến khi nhìn thấy anh và các bạn đứng bên ngoài và tán chuyện qua cửa kính xe bus.
Xin gửi lời chào thân thiết đến anh chị và các cháu.
Rosa Luxemburg của anh."

Thư của Rosa Luxemburg gửi Karl Liebknecht ngày 5/1/1916 từ nhà tù Berlin-Barminstrasse

Karl Liebknecht diễn thuyết tại vườn thú (Berlin), tháng 12/1918

Karl Liebknecht cùng với con trai, năm 1918

1919

Karl Liebknecht phát biểu tại cuộc biểu tình tháng 1/1919.

PAUL LEVI – NGƯỜI BẢO VỆ, NGƯỜI BẠN CHIẾN ĐẤU VÀ LÀ NGƯỜI BẠN TIN CẦN

ROSA LUXEMBURG 1910 – 15/1/1919

"Ai dám phủ nhận rằng thực tế chúng ta từng giờ thiếu vắng sự nhìn xa, tư duy sâu sắc, kiến thức và ý chí của Rosa Luxemburg"
Phát biểu của Paul Levi tại lễ tưởng niệm 3 năm ngày Rosa Luxemburg hy sinh.

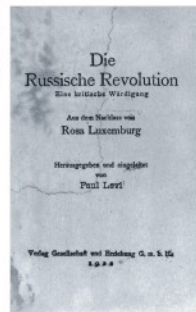
1883

Paul Levi sinh 1883 tại Hechingen/Wittenberg, mất 1930 tại Berlin, là con trai của một gia đình thương gia gốc Do Thái, có tư tưởng cộng hòa. Là luật sư tại Frankfurt/Main. Đảng viên đảng Dân chủ xã hội Đức từ 1909. Đại biểu nghị viện nền cộng hòa Weimar.

Paul Levi là người duy nhất mà Rosa Luxemburg đã tin cậy giao cho bản thảo "Về cuộc cách mạng Nga" viết trong nhà tù Breslau. Năm 1922, ông đã công bố bản thảo ấy của Rosa Luxemburg. Trong đảng cộng sản Đức (KPD) và trong quốc tế cộng sản đã xảy ra một cuộc tranh luận gay gắt xung quanh việc công bố bản thảo này.

Paul Levi thuộc những người thành lập Liên đoàn Spartakus và đảng Cộng sản Đức (KPD). Sau khi Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht bị sát hại, Paul Levi lãnh đạo đảng Cộng sản Đức (KPD) từ 1919 đến mùa xuân 1921.

Trong những tháng trước khi chiến tranh thế giới thứ nhất nổ ra, lĩnh vực hoạt động chính của Paul Levi là tuyên truyền chống chủ nghĩa quân phiệt.

"Khi danh dự của sĩ quan và luật pháp va chạm nhau, thì luật pháp ở nước Đức phải cầm miêng".

Bài viết của Paul Levi trên tờ báo "Tiếng nói nhân dân" ngày 6/1/1913

Tại phiên tòa xử Rosa Luxemburg vì kêu gọi không tuân thủ luật pháp và trong một phiên tòa khác vì tội xúc phạm sĩ quan và hạ sĩ quan, Paul Levi và Kurt Rosenfeld làm nhiệm vụ bào chữa cho bà. Nhưng họ cũng không ngăn chặn được việc tòa tuyên phạt Rosa Luxemburg một năm tù giam.

"Không, thưa ông ủy viên công tố, bị cáo không đến nỗi nghèo đói,...Tại nước Đức, bà ấy có hàng trăm ngàn người yêu thương bà và bà cũng yêu quý họ và cũng không bỏ rơi họ đâu, và vì một năm tù giam, họ hoàn toàn tin tưởng vào người bị kết án".

Lời bào chữa của Paul Levi ngày 20/2/1914.

Paul Levi và Rosa Luxemburg tận dụng các phiên tòa để tuyên truyền chống lại chủ nghĩa quân phiệt được toàn đảng rất quan tâm.

1914

Sau phiên tòa thứ nhất tại Frankfurt, Rosa Luxemburg và Paul Levi đã gần gũi, làm quen nhau và rất thân nhau, và khoảng nửa năm trời đã kết bạn gần bó với nhau.

"...Sau công tác đảng rừng rợn cho Ba-lan...tôi phải viết cho anh mấy dòng để cảm xúc ánh mặt trời và yêu đời trở lại. Anh thân yêu, phải chi anh có chút thời gian bên cạnh em!"

Thư của Rosa Luxemburg gửi Paul Levi khoảng ngày 20, 21/4/1914.

Hình như khi chiến tranh bùng nổ, Paul Levi đã nản lòng. Ngày 31/7/1914, Rosa Luxemburg đã viết cho Paul Levi :

"...xin anh chớ có nản lòng, ngay bây giờ, chúng ta cần có tinh thần tươi mát và cái đầu lạnh để hành động".

Paul Levi tại đại hội II Quốc tế cộng sản tại Mat-xcơ-va.

Trong một phiên tòa mà Paul Levi đã bào chữa cho một biên tập viên đã buộc tội tên thẩm phán không những không làm rõ, mà còn che đậy giấu diếm hành vi sát hại Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht, ông bị đau do viêm phổi nặng. Sốt cao, những ký ức ghê rợn về phiên tòa cùng sự lật lọng pháp luật và bê cong công lý đã làm cho Paul Levi bết tắc, không lối ra. Sau cái chết bi thảm ngày 9/2/1930, Carl von Ossietzky đã viết một diếu văn, đăng trên tờ 'Diễn đàn thế giới' ngày 18/2/1930:

"Những người cộng sản đã làm điều sai trái coi ông là kẻ phản nghịch, những người Dân chủ xã hội gọi ông là kẻ trở mặt. Ông là một chiến sĩ Dân chủ xã hội từ nhà trường Rosa Luxemburg, ông không bao giờ phủ nhận điều ấy. Paul Levi đã tuyên thệ trung thành với Chủ nghĩa xã hội, hầu như không giống một ai khác..."

THƯƠNG TIẾC VÀ KÍNH TRỌNG

ROSA LUXEBURG

Bà đã và mãi mãi là con đại bàng. (Lê-nin)

Tranh II-tô-gra-phi của Conrad Felixmüller

Mỗi đồng bào tham dự lễ an táng!
Hãy xếp thành hàng danh dự!
Các bạn hãy đến đây và xem chúng tôi làm!
Chúng tôi đi sau thì hải của bà.
Các bạn trẻ, anh em đoàn kết thông nhất lại, hãy xem chúng tôi kính trọng bà như thế nào!
Hãy xem chúng tôi bày tỏ chính kiến của mình với bà như thế nào!
Hãy xem chúng tôi khóc tiếc thương bà như thế nào!
Đây không còn là một đám tang nữa.
Mà là một lễ rước thăm đượm tình yêu nhân loại chảy bỏng!
Một bản án rõ ràng của nhân dân về nạn nhân của ách thống trị bạo lực và đẫm máu của những tên đế quốc.

Oskar Kahnel

Đoàn người đưa tang Rosa Luxemburg ngày 13/6/1919.

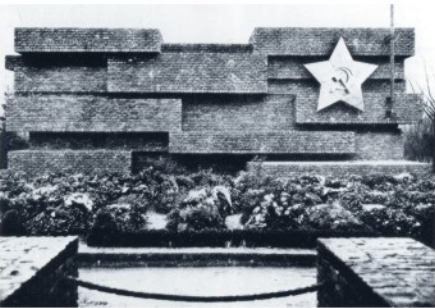
An táng (địa táng) Rosa Luxemburg.

Phần mộ của những người hy sinh vì cách mạng.

Đài tưởng niệm Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht

1926

Đài tưởng niệm tại Berlin-Friedrichsfelde, 1926

Ngày 13/6/1926 đã khánh thành một đài tưởng niệm theo phác thảo của Mies van der Rohe, bằng đá cơ-lin-ke nghiền vụn nung đỏ vùng Oldenburg, gồm những tầng đá hình vuông nằm chồng lên nhau và đối xứng nhau. Chiều dài của đài là 12 mét, cao 6 mét, trên có phù điêu ngôi sao Xô-viết cùng với búa liềm và một cột cờ. Đài được xây dựng bằng tiền quyên góp của giới công nhân.

Mies van der Rohe là một trong những kiến trúc sư nổi tiếng nhất ở nước Đức. Trong một nói chuyện sau đó, ông đã bộc bạch:

"Minh bạch và Chân lý phải gặp nhau – chống lại sự mù mờ dâng lên và đã giết chết niềm hy vọng. Niềm hy vọng - chúng ta đã nhìn thấy đúng đắn - về một nền cộng hòa Đức bền vững. Phải chỉ đó là một nền dân chủ nhất quán".

1935

Năm 1935, đài tưởng niệm đã bị nhà cầm quyền phát-xít phá hỏng. Năm 1951, đài được xây dựng lại như hiện nay.

Văn bia dành cho Rosa Luxemburg

Tại đây Rosa Luxemburg yên nghỉ
 Một người Do Thái từ Ba-lan
 Chiến sĩ tiên phong của công nhân Đức
 Bị sát hại nhân danh những kẻ áp bức Đức
 Hội những người bị áp bức
 Hãy chôn vùi sự chia rẽ của mình đi!

Bertolt Brecht

Peter Geide, Rosa Luxemburg và nhóm cánh tả Weimar.

VÀ HÔM NAY

ROSA LUXEBURG

*Sự nghiệp của bà là một phần của lịch sử Chủ nghĩa xã hội và của phong trào công nhân quốc tế.
 (Iring Fetscher)*

1968

Trong những cuộc nổi dậy năm 68, học sinh và sinh viên thường mang theo những tấm áp phích có chân dung Rosa Luxemburg.

Tấm bảng tưởng niệm Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht xây dựng 1980 tại kênh Landwehr nhiều lần bị phá hoại.

1980

Năm 1987 đề nghị đặt tên chiếc cầu mới xây bắc qua kênh Landwehr là cầu Rosa Luxemburg. (Chính tại nơi đây, bà bị sát hại bị quăng xuống lòng kênh).

Nhưng nhóm nghị sĩ thuộc liên minh đảng CDU/FDP chiếm đa số trong hội đồng đã khước từ. Nhưng vào ngày khánh thành chiếc cầu, các thành viên của tổ chức Công xưởng lịch sử Berlin đã gắn một tấm bảng ghi tên bà, 30 phút sau đã bị cảnh sát tháo bỏ.

Trường đại học Rosa Luxemburg tại Köln

Nhân dịp trình bày lần thứ ba Luật khẩn cấp, ngày 30/5/1968, thành viên tổ chức SDS (hội sinh viên XHCN Đức) đã đặt tên cho trường đại học của mình. Việc đổi tên trường đã được thực hiện một cách tượng trưng với ngọn cờ đỏ.

1988

Hàng năm vào ngày 15 tháng 1 - ngày hy sinh của Rosa Luxemburg và Karl Liebknecht, hàng ngàn người đến viếng đài tưởng niệm tại nghĩa trang Friedrichsfelde.

1988 đã xây một đài tưởng niệm Rosa Luxemburg tại kênh Landwehr (quần trù bị), do đôi vợ chồng kiến trúc sư Schüler/Schüler-Witte thiết kế và hiến tặng.

1995

Nhân kỷ niệm lần thứ 125 ngày sinh của Rosa Luxemburg, tại München đã diễn ra một buổi thuyết giảng tưởng nhớ bà.

Những người thanh niên Dân chủ xã hội München đã tổ chức một đại hội mang tên "Rosa Luxemburg".

Thành viên tổ chức Công xưởng lịch sử của công đoàn giáo dục Đức (DGB) München tham dự cuộc diễu hành năm 1996.

15. Januar 1996